

Zomernota 2019

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Aanbiedingsbrief	5
Hoofdstuk 1: Leeswijzer	8
Hoofdstuk 2: Actueel financieel beleid	9
2.1 De financiële positie geactualiseerd	9
2.2 Budgetafwijkingen 2019	10
2.3 Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve	10
Hoofdstuk 3: Tussentijdse verantwoording per programma	11
3.1 Inleiding	11
Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving	12
Programma 2 Integraal beheer openbare ruimte	14
Programma 3 Onderwijs, werk en inkomen	17
Programma 4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp	20
Programma 5 Duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie	22
Programma 6 Economie	24
Programma 7 Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed	26
Programma 8 Openbare orde en veiligheid	29
Programma 9 Bestuur en dienstverlening	31
3.10 Algemene dekkingsmiddelen	34
3.10.1 Treasury	34
3.10.2 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	34
3.10.3 Overige baten en lasten	36
Hoofdstuk 4: Investeringskredieten	41
4.1 Inleiding	41
4.2 Exploitatievoordeel doorschuiven kredieten	41
Hoofdstuk 5: Bedrijfsvoering	43
5.1 Inleiding	43
5.2 Bescherming persoonsgegevens	43
5.3 Medewerkers	43
5.4 Instellen plafond reserve SPP	43
5.5 Kadernota	44
5.6 Huisvesting	44
5.6.1 Vervanging bureaustoelen	44
Hoofdstuk 6: Sociaal domein	45
6.1 Inleiding	45
6.2 Sociaal domein breed	45
6.3 Stand van zaken Wmo	46
6.4 Stand van zaken Jeugd	47
6.5 Stand van zaken Participatie	48
6.5.1 Wet sociale werkvoorziening	48

6.6 Ontwikkeling reserves sociaal domein	48
6.7 Resumé	49
Hoofdstuk 7: Stand van zaken bouwgrondexploitatie	50
7.1 Inleiding	50
7.2 Algemeen.....	50
7.2.1 Woningbouw.....	50
7.2.2 Bedrijvenmarkt.....	50
7.3 Bouwgrond in exploitatie	50
7.4 NIEGG (Nog niet In Exploitatie Genomen Gronden)	53
7.5 Risico's	54
7.6 Reservepositie grondexploitatie	55
7.7 Parameters	57
Hoofdstuk 8: Financiële overzichten	58
Bijlagen.....	64

De projectenrapportage Gebiedsontwikkeling 2019 is een afzonderlijk boekwerk.

Aanbiedingsbrief

Raalte, 20 augustus 2019

Onderwerp: vaststelling zomernota 2019

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u de zomernota 2019 aan. In de zomernota wordt de tussentijdse balans opgemaakt over het eerste halfjaar 2019. Uit deze zomernota blijkt, dat het financieel beeld voor het jaar 2019 eenmalig aanmerkelijk positiever is dan bij de begroting 2019-2022 is gepresenteerd. Dit wordt voor een substantieel deel veroorzaakt door het doorschuiven van enkele kredieten van 2019 naar 2020. Het structureel financieel beeld laat echter een negatiever resultaat zien dan bij de begroting 2019-2022 én de kadernota 2020-2023 werd verwacht. Dit wordt veroorzaakt door de meerjarig (negatieve) resultaten van de meicirculaire 2019. In het vervolg van deze aanbiedingsbrief en in hoofdstuk 2, actueel financieel beleid, gaan we hier nader op in.

Uitvoering begroting 2019

De uitvoering van de verschillende onderwerpen uit de lopende begroting ligt op schema:

- De kernopgaven omgevingsvisie zijn opgesteld en er wordt, samen met 115 visiemakers, intensief gewerkt aan de uitwerking ervan.
- De locatiekeuze woningbouw Heino, welke is voorbereid door de kopgroep woningbouw Heino, is afgerond.
- Het proces van de omgevingsvergunningen is herijkt met als resultaat dat de doorlooptijden zijn verkort.
- De verkeersagenda met bijbehorend uitvoeringsprogramma 2019/2020 is opgesteld.
- Het transformatieproces sociaal domein wordt verder doorgezet. Uw raad is bij dit proces proactief betrokken.
- Het beleidsplan schulddienstverlening is door uw raad vastgesteld.
- De herijking van het subsidiebeleid (Roalter geld, dat telt) is gestart.
- Met uw raad zijn we opiniërend in gesprek geweest over duurzaamheid en klimaat
- Op regionaal niveau werken we aan de regionale energietransitie.
- Er zijn richtlijnen opgesteld voor zonneparken in het buitengebied.
- De integrale veiligheidsstrategie 2019-2022 is door uw raad vastgesteld.
- Heeten begroot is samen met inwoners, raadsleden en ambtenaren actief bezig met de voorbereidingen om tot een burgerbegroting te komen.
- Vanuit de Human Capital Agenda is het regionale ontwikkelfonds gelanceerd en zijn we in gesprek met ondernemers en onderwijs om tot een lokale vertaling te komen.

Actueel financieel beleid

De zomernota 2019 sluit voor het lopende begrotingsjaar met een positief saldo van (afgerond) € 1,94 mln. Voor de jaren 2020-2022 worden negatieve effecten voorzien van respectievelijk € 1,45 mln. (2020), € 0,53 mln. (2021) en € 0,58 mln. (2022). Deze negatieve effecten vinden met name hun oorzaak in de neerwaartse bijstelling van het accres in de algemene uitkering uit het gemeentefonds welke het Rijk in de meicirculaire 2019 aan gemeenten heeft gepresenteerd. Het Rijk heeft het accres met name neerwaarts bijgesteld door een lagere raming van loon- en prijsontwikkelingen door het Centraal Plan Bureau (Centraal Economisch Plan, prognose maart 2019) ten opzichte van de mei- en septembercirculaire 2018. Dit is een landelijk beeld waar alle gemeenten onaangenaam mee zijn geconfronteerd. Immers de loon- en prijsstijgingen in gemeenteland lopen juist fors op, maar worden nu door het Rijk onvoldoende gecompenseerd door het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af'. Onzeker is wat de septembercirculaire 2019 op dit onderdeel gaat brengen (op basis van de miljoenennota van het Rijk).

Voor Raalte kan een belangrijk deel van deze neerwaartse bijstelling gemeentefonds nog opgevangen worden door de bij de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 gereserveerde algemene middelen (stelposten) voor het sociaal domein te herbeoordelen naar de actuele en reële situatie voor Raalte. Deze stelposten zijn voor een belangrijk deel gevormd uit eerder van het Rijk ontvangen hogere accessen uitkering gemeentefonds. Uit ervaringscijfers blijkt dat zowel de kostenontwikkeling als de volumestijging sociaal domein zich in Raalte beneden het landelijk gemiddelde bewegen. Daarnaast zijn bij de meicirculaire 2019 voor de periode 2019-2021 door het Rijk extra middelen voor de jeugdhulp en voor de loon- en prijsindexatie 2019 sociaal domein beschikbaar gesteld. Dit heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van de reserve zorg. Rekening houdend met de ervaringscijfers sociaal domein in de afgelopen jaren binnen onze gemeente en de verwachte ontwikkeling sociaal domein voor de komende jaren achten wij het verantwoord de hiervoor beschikbare stelposten gedeeltelijk als algemeen dekkingsmiddel in te zetten. Dit ook in relatie tot de verwachte uitgaven en inkomstenontwikkelingen sociaal domein in combinatie met de ontwikkeling van de reserves zorg én participatie. Hierbij gaan we ook in de komende jaren uit van budgetneutraliteit binnen het sociaal domein. Wel is het hierbij belangrijk te vermelden dat we de ontwikkelingen sociaal domein goed moeten blijven monitoren omdat door verlaging van bovengenoemde stelposten de financiële risico's toenemen. Op basis van de huidige inzichten achten wij deze risico's aanvaardbaar en in balans met het geschetste financieel meerjarenperspectief.

Ten opzichte van andere gemeenten is dit voor Raalte nog een redelijk positief beeld. Veel gemeenten worden nu al geconfronteerd met grote (miljoenen) tekorten binnen het sociaal domein. De compensatie voor de jeugdhulp voor drie jaar eenmalig is hierbij onvoldoende om deze tekorten op te vangen. Daar bovenop komt nog de neerwaartse bijstelling van het accres blijkend uit de meicirculaire 2019. Dit noopt veel gemeenten tot omvangrijke bezuinigingstaakstellingen welke direct invloed hebben op het voorzieningenniveau van deze gemeenten, danwel tot aanzienlijke belastingverhogingen. Dit is op dit moment voor onze gemeente niet aan de orde, maar we moeten de ontwikkelingen wel goed blijven volgen. Omdat deze ontwikkelingen landelijk spelen en de gemeentefinanciën sterk onder druk zetten hebben we zowel de problematiek rondom de neerwaartse bijstelling van het accres als de tekorten sociaal domein via de provinciale en landelijke VNG opnieuw bij het Rijk onder de aandacht gebracht.

Richting de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 vinden we het belangrijk dat we het door uw raad in de kadernota 2020-2023 geaccordeerde beleid kunnen handhaven. Het nu voorliggend meerjarenperspectief laat nog geen geheel structureel sluitend perspectief zien, maar we zijn wel "op de goede weg". Uiteindelijk willen wij u een sluitende begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 aanbieden. Daartoe komen we bij de begroting 2020 met nadere voorstellen aan uw raad.

Het niveau van de algemene bestemmingsreserve komt in 2022 uit op € 4,8 mln. Dit is in lijn met het door uw raad gestelde minimumniveau van ca. € 4,5 mln.

Stand van zaken bouwgrondexploitatie/ projectenrapportage 2019

Bij deze zomernota is de jaarlijkse projectenrapportage 2019 gebiedsontwikkeling gevoegd. Hierin wordt de voortgang van de grondexploitaties weergegeven.

Tot slot

Wij hopen dat deze zomernota voldoet aan uw informatiebehoefte en zien uit naar de behandeling in uw raad.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van de gemeente Raalte,

de secretaris

de burgemeester

Karin Cornelissen

Martijn Dadema

Hoofdstuk 1: Leeswijzer

Als onderdeel van de budgetcyclus wordt u de zomernota 2019 aangeboden. Dit jaar is voor het eerst software pakket Lias Enterprise gebruikt om dit document samen te stellen.

In hoofdstuk 2 is het actueel financiële beeld gepresenteerd waarin ook het resultaat van de meicirculaire 2019 is verwerkt.

In hoofdstuk 3 wordt informatie verstrekt over de ontwikkelingen binnen de diverse programma's. Via het 'verkeerslichtenmodel' is gerapporteerd of de in de begroting 2019 geformuleerde beleidsmatige doelstellingen op koers liggen en of deze binnen het budget behaald worden.

De betekenis van de stoplichten:

: Afwijkend van begroting zowel positief als negatief

: Dreigt af te wijken van begroting

: Conform begroting

Alleen de afwijkingen op de begroting (rood of oranje) zijn toegelicht.

In hoofdstuk 3 Algemene dekkingsmiddelen zijn de ontwikkelingen op verschillende thema's zoals het renteresultaat, de uitkomsten van de meicirculaire 2019 van het Rijk en de dividenduitkeringen gerapporteerd.

In hoofdstuk 4 is de stand van zaken betreffende investeringskredieten weergegeven.

In hoofdstuk 5 is alle relevante bedrijfsvoeringsinformatie toegelicht.

In hoofdstuk 6 is het actuele beeld betreffende het Sociaal Domein weergegeven en de gevolgen voor de reserve Zorg en reserve Participatie.

In hoofdstuk 7 is informatie over de bouwgrondexploitatie opgenomen. De toelichting op het verwachte resultaat en de voortgang per complex is in een apart boekwerk 'Projectenrapportage gebiedsontwikkeling 2019' opgenomen.

In hoofdstuk 8 is een totaaloverzicht van de financiële gevolgen van deze zomernota weergegeven.

In de bijlagen vindt u de stand van de algemene bestemmingsreserve, de mutaties in reserves, de beschikbaar gestelde kredieten en de stand van het onvoorzien.

Hoofdstuk 2: Actueel financieel beleid

2.1 De financiële positie geactualiseerd

Na vaststelling van de programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022, het resultaat van deze zomernota én het resultaat van de kadernota 2020-2023 laat het financieel perspectief onderstaand geactualiseerd beeld zien:

Doorkijk financieel perspectief 2019-2022 bij zomernota 2019

Bedragen * € 1.000

S=structureel
E=eenmalig

- is voordeel

Omschrijving	S/E	2019	2020	2021	2022
Begrotingsresultaat 2019-2022 bij aanbidding programmabegroting 2019	S	-506	-466	-370	-305
	E	2.117	888	432	186
Autonome ontwikkelingen (amendement Heeten begroot 2019)	E	10			
Totaal		1.621	422	62	-119
Financieel resultaat zomernota 2019	S	55	238	382	430
	E	-1.999	1.214	149	154
Nieuw beleid kadernota (2020-2022)	S		262	324	399
	E		1.470	1.327	742
<i>Dekkingsmiddelen:</i>					
Inzet reservering voor nieuw beleid kadernota/begroting 2020	S		-250	-250	-250
Heroverweging oud beleid om ruimte voor nieuw beleid vrij te maken	S			-50	-100
Inzet deel reserve weerstandsvermogen	E		-638	-638	-638
Doorkijk financieel perspectief 2019-2022	S	-451	-215	36	174
	E	128	2.934	1.270	445
		-323	2.719	1.307	619

Zoals uit het bovenstaande tabel blijkt, is het financieel beeld in de zomernota voor het jaar 2019 eenmalig aanmerkelijk positiever dan bij de begroting 2019-2022 is gepresenteerd. Dit wordt voor een substantieel deel veroorzaakt door het doorschuiven van kredieten van 2019 naar 2020. Dit eenmalig voordeel in 2019 komt als eenmalig nadeel terug in 2020.

Het structureel financieel beeld laat een negatiever resultaat zien dan bij de begroting 2019-2022 werd verwacht. Dit wordt veroorzaakt door de meerjarig (negatieve) resultaten van de meicirculaire 2019.

Voor de periode 2020-2024 wordt landelijk het accres neerwaarts bijgesteld oplopend tot structureel € 603 miljoen in 2023. Globaal vertaald naar Raalte gaat het dan om een bijstelling oplopend tot structureel € 1,1 miljoen. De belangrijkste verklaring daarvoor ligt in de lagere ontwikkeling van de lonen en prijzen. Ten opzichte van de meicirculaire 2018 en de septembercirculaire 2018 zijn op basis van het Centraal Economisch Plan van maart 2019 de loon- en prijsontwikkelingen naar beneden bijgesteld (loonontwikkeling 2020 van 3,5% naar 2% en prijsontwikkeling 2020 van 2% naar 1,5%). Eén en ander overeenkomstig de systematiek van "samen de trap op, samen de trap af". Dit is een landelijk beeld en tegenstrijdig met de loon- en prijsontwikkelingen in gemeenteland. Onzeker is wat de septembercirculaire 2019 gaat brengen met betrekking tot de loon- en prijsontwikkelingen. We zien

binnen gemeenteland een opwaartse loon- en prijsontwikkeling, maar in hoeverre deze zijn doorwerking gaat vinden in de cijfers van het Centraal Economisch Plan bij de komende miljoenennota op prinsjesdag (en de daarop gebaseerde septembercirculaire) is uiterst onzeker. OP dit moment moeten we ons baseren op bovenstaand financieel perspectief.

Omtrent de ontwikkelingen algemene uitkering is uw raad via een separate informatienotitie nader geïnformeerd.

Daarnaast zijn, op basis van actuele inzichten, de meerjarige positieve resultaten verwerkt van het verlagen van enkele structurele stelposten, welke bij de begroting 2019-2022 waren gereserveerd.

2.2 Budgetafwijkingen 2019

De belangrijkste eenmalige financiële meevallers zijn:

- Hogere legesopbrengst grafrechten
- Lagere kosten peuterwerk
- Voordeel op jaarrekeningresultaat 2018 GGD en Veiligheidsregio IJsselland
- Lagere rentelasten / vrijval stelpost renteschommelingen
- Voordeel op kapitaallasten als gevolg van uitstel investeringen
- Voordeel doorschuiven eenmalige kredieten van 2019 naar 2020 (voordeel in 2019 is nadeel in 2020)

De belangrijkste financiële tegenvallers zijn:

- Eenmalig lagere opbrengst dividend Vitens
- Een structureel negatief resultaat op de algemene uitkering uit het gemeentefonds

2.3 Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve

Het verloop van de algemene bestemmingsreserve is in onderstaande tabel toegelicht. Uit deze tabel blijkt dat de algemene reserve, rekening houdend met het meerjarig resultaat van deze zomernota én het resultaat van de kadernota uitkomt op een bedrag van € 4,8 mln. per ultimo 2022. Hiermee blijft de algemene bestemmingsreserve op het door uw raad gestelde niveau van € 4,5 mln.

Stand algemene bestemmingsreserve bij zomernota 2019

Bedragen * € 1.000.000

- is voordeel

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Verwachte stand per 1 januari		-11,84	-9,44	-6,72	-5,42
Mutaties 2019 (inclusief bestaande claims)		2,72			
Dekking begrotingsresultaat 2019-2022		1,62	0,42	0,06	-0,12
Dekking financieel resultaat zomernota 2019		-1,94	1,45	0,53	0,58
Dekking resultaat kadernota (2020-2022)			0,84	0,71	0,15
Verwachte stand per ultimo jaar	11,84	-9,44	-6,72	-5,42	-4,80

Hoofdstuk 3: Tussentijdse verantwoording per programma

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt informatie verstrekt over de ontwikkelingen binnen de diverse programma's.

Via het 'verkeerslichtenmodel' is gerapporteerd of de in de begroting 2019 geformuleerde beleidsmatige doelstellingen op koers liggen en of deze binnen het budget behaald worden.

De betekenis van de stoplichten:

- : Afwijkend van begroting zowel positief als negatief
- : Dreigt af te wijken van begroting
- : Conform begroting

Alleen de afwijkingen op de begroting (rood of oranje) zijn toegelicht.

In hoofdstuk 3 Algemene dekkingsmiddelen zijn de ontwikkelingen op verschillende thema's zoals het renteresultaat, de uitkomsten van de meicirculaire 2019 van het Rijk en de dividenduitkeringen gerapporteerd.

Programma 1 Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Portefeuillehouder: Wethouders W. Wagenmans en D. Melenhorst

Programmacoördinator: Domeinmanager H. Lantink

Maatschappelijk doel: Samen met onze inwoners en ondernemers ontwikkelen we een integrale en gemeentebrede omgevingsvisie op de fysieke leefomgeving. We spelen in (waar mogelijk proactief) op de veranderende dynamiek in het buitengebied en zien kansen om agrarisch ondernemerschap en 'ander' ondernemerschap samen mogelijk te maken.

Het is goed wonen in de gemeente Raalte waarbij wij gaan voor aantrekkelijke en leefbare (winkel)centra in alle kernen. In alle kernen moet woningbouw mogelijk zijn. We stemmen woningbouw af op de vraag, waarbij de meeste aandacht uitgaat naar starters en senioren. Inzicht in de huidige en toekomstige woningmarkt blijft hierbij van belang. Voor een vitale en leefbare gemeente zijn, naast een aantrekkelijk voorzieningenniveau, goede en veilige verkeersverbindingen essentieel. Niet alleen het lokale wegennet, inclusief fietsvoorzieningen, maar ook het hoofdwegennet moet daarvoor op orde zijn. Nu het economisch beter gaat, willen we meer investeren in een goede bereikbaarheid en infrastructuur.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. We zorgen voor een participatief proces van de implementatie van de Omgevingswet. Dit vergt een andere manier van werken. Hierbij staat voorop dat we inspelen op initiatieven, integraliteit en meer bestuurlijke afwegingsruimte.		
Acties	1.1 Opstellen Omgevingsvisie met ambities en doelen voor de leefomgeving. 1.2 Onderzoeken met betrokkenen om tot een nieuwe en duurzame invulling van het buitengebied te komen. 1.3 Verkennen hoe we de leefbaarheid van het buitengebied een impuls kunnen geven.		
Doel	2. We verbeteren de verkeersveiligheid en bereikbaarheid, onder andere door uitvoering te geven aan de Marsroute voor de N35 en de verkeersagenda.		
Acties	2.1 Inzetten om besluitvorming over de rondweg Mariënheem, als onderdeel integrale opwaardering van de N35, in deze bestuursperiode op de politieke agenda te krijgen. 2.2 Uitvoering geven aan de verkeersagenda.		
Doel	3. Samen met de Omgevingsdienst IJsselland zorgen we voor vergunningverlening, toezicht en handhaving in het fysieke domein.		
Acties	3.1 Verbeteren proces ten aanzien van de Wabo vergunning bouw. 3.2 Toezicht en handhaven waar nodig vanuit 'de bedoeling van de regels', evalueren en komen met voorstel tot actualiseren handhavingsbeleid. 3.3 Frequent afstemmen met de Omgevingsdienst over kwaliteit en tijdigheid van het adviseren over milieutaken.		

Doel 4. We zetten in op een 'inclusief' woonbeleid; waaronder we verstaan dat het goed wonen is in Raalte voor alle doelgroepen, dus ook voor de doelgroepen die extra zorg behoeven. In alle kernen zijn er voldoende betaalbare huur- en koopwoningen voor de verschillende doelgroepen en we realiseren onze huisvestingstaakstelling voor vergunninghouders. Bij nieuwbouw stellen we daarnaast de woonwens van onze inwoners centraal, onder andere door het stimuleren van (collectief) particulier opdrachtgeverschap.

Acties 4.1 Uitvoering geven aan het 'inclusief' woonbeleid bij het opstellen/actualiseren van de woningbouwprogrammering.
4.2 Initiatieven voor geclusterd wonen warme aandacht geven.
4.3 Monitoren druk op de huurmarkt met Sallandwonen en indien nodig maatregelen nemen.
4.4 Periodiek uitvoeren woningmarktanalyses en aanvullend woningmarktonderzoek doen met SallandWonen.
4.5 Maken prestatieafspraken met SallandWonen en huurdersbelangenorganisatie over huisvesting.

Overige aspecten

ICT koppelingen Er is een ICT-koppeling nodig om de archivering van de omgevingsvergunningen in het zaaksysteem (E-suite) mogelijk te maken. Gebleken is dat de huidige registratie in de vergunningenapplicatie niet voldoende is om aan de wettelijke eisen voor archivering te voldoen. Dit speelt DOWR-breed en wordt in 2019 opgepakt. De eenmalige investering voor deze koppeling en conversie is € 24.000. Om onze lokale mutaties in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) automatisch uit te wisselen met de betreffende landelijke basisregistraties is een koppeling nodig. In het DOWR-uitvoeringsplan Fysiek 2019 is opgenomen dat hiervoor nog middelen begroot moeten worden. De eenmalige investering hiervoor is € 32.000.

Toelichting Voorgesteld wordt een krediet beschikbaar te stellen van € 56.000.

Programma 2 Integraal beheer openbare ruimte

Portefeuillehouder: Wethouder J. van Loevezijn

Programmacoördinator: Domeinmanager J. de Kruijff

Maatschappelijk doel: Een openbare ruimte die levensloopbestendig, goed toegankelijk en duurzaam is en die is afgestemd op het gebruik ervan. De openbare ruimte is hiermee het visitekaartje van de gemeente. Daarnaast willen we de betrokkenheid van de gebruikers van de openbare ruimte bij het beheer en onderhoud ervan vergroten.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. We brengen de gevraagde kwaliteit en het benodigd budget voor beheer/onderhoud/vervanging met elkaar in balans. Dit speelt bijvoorbeeld bij wegbeheer, gemeentelijke gebouwen en boombeheer.		
Acties	1.1 Nadere onderzoeken uitvoeren en bij kaderbrief begroting 2020 voorstel doen voor het in balans brengen budgetten wegbeheer, gemeentelijke gebouwen en boombeheer. 1.2 Opstellen en actualiseren beheerplannen.		
Toelichting	<p>Voorgesteld wordt het in 2018 aan de reserve IVOR (Integrale Visie Openbare Ruimte) toegevoegde bedrag van € 100.000 voor een bedrag van € 46.000 aan te wenden voor in 2018 uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan civieltechnische kunstwerken. Tevens het krediet Oeverbeschoeiing te verhogen met een bedrag van € 54.000.</p> <p>De daaruit voortvloeiende kapitaallasten bedragen structureel € 2.268. Hier tegenover valt het bedrag uit de reserve IVOR van € 54.000 eenmalig vrij.</p> <p>Voorgesteld wordt de reserve IVOR met € 46.000 te verlagen en het onderhoudsbudget eenmalig met € 46.000 te verhogen. Tevens krediet Oeverbeschoeiing te verhogen met € 54.000. De kapitaallasten hiervan bedragen € 2.268. Tegenover deze last van € 2.268 eenmalig € 54.000 te onttrekken aan de reserve IVOR.</p> <p>De veiligheid is in het geding bij de duikerbruggen in de Pruiemersallee (1947) en de Hogebroeksweg (1953). Het is noodzakelijk om, vooruitlopend op de integrale vervangingsstrategie, op zo kort mogelijke termijn te starten met de voorbereiding en uitvoering van de vervanging. Voor de één op één vervanging is een totaalbedrag van € 244.000 nodig. Dit geeft een kapitaallast van € 11.468.</p> <p>Voorgesteld wordt een krediet van € 244.000 beschikbaar te stellen voor de vervanging van twee duikerbruggen en de kapitaallasten te ramen.</p>		
Doel	2. We werken 'Groen samen doen' verder uit en verbreden het.		
Acties	2.1 Verder uitwerken Groen Samen Doen.		

Toelichting Er is dit jaar, via de leden van de Groene Agenda, een uitbreiding van het aantal initiatieven onder andere op gebied van de biodiversiteitsstroken. Het huidige budget lijkt niet toereikend om alle initiatieven te honoreren. Eventuele definitieve afwijkingen worden bij de jaarrekening gerapporteerd.

Doel 3. We maken ons hard voor natuurlijke speelplekken in de wijk.

Acties 3.1 In overleg met buurtbewoners waar mogelijk verder uitwerken en realiseren aanleg natuurlijke speelplekken

Overige aspecten

Afvalverwerking Op de post gemeentelijke afvalverwerking wordt een overschrijding voorzien in verband met een onvoorziene post voor afvoer van illegaal gestort afval, maar ook door extra afvoerkosten voor gescheiden afvoer van invasieve soorten zoals Japanse Duizendknoop.

Toelichting Voorgesteld wordt eenmalig € 20.000 beschikbaar te stellen.

Glasvezel Het in de zomernota van 2018 toegekende krediet voor de benodigde extra projectbegeleiding op de aanleg van glasvezel in het buitengebied is deels niet benut. In goed overleg heeft de initiatienemer voor de aanleg alsnog een deel van de kosten voor haar rekening genomen.

Toelichting Voorgesteld wordt het krediet voor glasvezel met € 63.700 te verlagen en dit bedrag terug te storten in de Algemene bestemmingsreserve.

Grafrechten In 2019 zullen de baten van de begraafplaatsen € 60.000 hoger uitvallen dan begroot. Dit komt door een piek van de verlopen grafrechten in de jaren 2019 tot en met 2022. Aanleiding hiervoor is het aanschrijven van rechthebbenden in de jaren 1999 tot en met 2022. Een groot deel van de grafrechten is met tien jaar verlengd waardoor deze piek zich ieder decennium rond deze periode zal herhalen.

Toelichting Voorgesteld wordt het eenmalige voordeel bij de baten (leges) begraafplaatsen van € 60.000 te ramen.

Olykampen Gedurende 2019 voeren wij een aantal financiële mutaties uit binnen de huidige kredieten riolering die budgettair neutraal zijn. Voor het krediet Olykampen moeten wij constateren dat de lasten dubbel zijn opgenomen in de begroting. Dat leidt eveneens tot een mutatie, in dit geval met een structureel positief effect op de voorziening voor een bedrag van € 11.609, dit betreft de kapitaallasten van deze investering (€ 247.000).

Toelichting Voorgesteld wordt het krediet van € 247.000 af te ramen waardoor structureel € 11.609 minder aan de voorziening riolering wordt onttrokken dan voorheen begroot was.

Voertuigen De vervanging van de voertuigen heeft afgelopen jaren beperkt plaatsgevonden. Het wagenpark bestond afgelopen jaren veelal uit voertuigen die nog prima functioneerden, maar wel afgeschreven waren. We staan nu voor een grootschalige inhaalslag en willen tevens een raamcontract voor de komende vier jaar afsluiten. Het betreft een Europese aanbesteding waarbij ondersteuning bij het aanbestedingstraject van dit materieel noodzakelijk is. Door de uitgestelde vervanging valt een deel van de stelpost kapitaallasten dit jaar vrij, zie hiervoor de Algemene dekkingsmiddelen.

Toelichting Voorgesteld wordt € 32.000 te ramen voor de ondersteuning bij de aanbesteding.

Programma 3 Onderwijs, werk en inkomen

Portefeuillehouder: Wethouders J. van Loevezijn en G. Toeter

Programmacoördinator: Domeinmanager T. Schrör

Maatschappelijk doel: Onze ambitie is dat iedereen naar eigen vermogen kan blijven participeren in de samenleving. We streven hierbij naar een inclusieve arbeidsmarkt, een arbeidsmarkt waarin iedereen kan meedoen. Onderwijs en overheid faciliteren de ondernemers daarbij. Voor inwoners die (tijdelijk) niet mee kunnen doen, bieden wij een vangnet. Inwoners zijn financieel gezond, hebben werk, gaan naar school, hebben een sociaal netwerk en zijn voldoende zelfredzaam. Signalen van armoede worden vroegtijdig gesignaleerd. Zo willen we zo veel mogelijk problemen voorkomen. Waar dit niet lukt bieden we ondersteuning om de problemen aan te pakken. Wij kiezen daarbij voor een integrale en op het gezin/huishouden gerichte aanpak waarbij ondersteuning op het gebied van zorg, jeugd en werk en inkomen gecombineerd worden.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. We bieden ondersteuning aan wie (tijdelijk) niet kan voorzien in het eigen inkomen en recht heeft op een uitkering.		
Acties	1.1 Toegang bijstand bewaken door goede poortwachtersfunctie. 1.2 Integraal aanpakken fraude en fraudepreventie binnen het sociaal domein.		
Doel	2. Inwoners doen maximaal mee naar eigen vermogen.		
Acties	2.1 Klaar maken inwoners met een verminderde loonwaarde voor de arbeidsmarkt. 2.2 Door ontwikkelen Stichting Werk Raalte tot een leer - en werkbedrijf voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. 2.3 Inzetten op verschillende vormen re-integratie om uitstroom te vergroten. 2.3 Stimuleren initiatieven tussen onderwijs en bedrijfsleven en nieuwe vormen van onderwijs.		
Toelichting	Het te verwachten tekort op de Sociale Werkvoorziening (SW) bedraagt over 2019 circa € 400.000. In de begroting was een stelpost opgenomen van € 474.301. Het definitieve resultaat van de SW wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de reserve Participatie bij de jaarrekening 2019.		
Doel	3. Ons minimabeleid stelt inwoners met een laag inkomen in staat om mee te doen, inwoners weten de inkomensondersteunende regelingen te vinden en benutten. Armoede onder kinderen wordt zoveel mogelijk voorkomen.		

Acties	<p>3.1 Uitvoering geven aan minimabeleidsplan 2019-2023.</p> <p>3.2 Actief samenwerken binnen het platform Raalte Armoedevrij ter bevordering van de bekendheid, het bereik en gebruik van minimaregelingen.</p> <p>3.3 Ontwikkelen panel met ervaringsdeskundigen samen met Platform Raalte Armoedevrij om aan te blijven sluiten op de behoefte onder de doelgroep.</p>		
Doel	4. Schulden worden vroegtijdig gesignaleerd. En het aantal inwoners met problematische schulden dringen we terug.		
Acties	<p>4.1 Laag houden toegang tot de schulddienstverlening door binnen één week aanvraag op te pakken en binnen 24 uur te reageren op crisissituaties.</p> <p>4.2 Signaleren van betalingsproblemen, snel en adequaat doorverwijzen en stimuleren laagdrempelige informatievoorziening in samenwerking met partners.</p> <p>4.3 Inzetten op voorlichting en trainingen om mensen preventief te informeren op besparingsmogelijkheden.</p>		
Doel	5. Signaleren en terugdringen van laaggeletterdheid is een integraal onderdeel van de dienstverlening en het beleid in het sociaal domein.		
Acties	5.1 Betrekken laaggeletterden bij het vormgeven van informatie en aanvraagprocessen en scholen van onze eigen medewerkers en partners.		
Doel	6. Voor jongeren is er een sluitende aanpak. Jongeren gaan naar school, hebben werk of een passende dagbesteding.		
Acties	<p>6.1 Gelijk blijven of dalen van het ongeoorloofd schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.</p> <p>6.2 Preventief aansluiten van leerplichtambtenaren en RMC-consulenten aan multidisciplinair casuïstiekoverleg in onderwijs.</p> <p>6.3 Blijven investeren in verbinding tussen onderwijs, leerplichtambtenaar, RMC-consulent en Centrum voor Jeugd en Gezin.</p>		
Doel	7. Kinderen in de gemeente Raalte worden optimaal voorbereid voor de basisschool doordat er de mogelijkheid is om deel te nemen aan de voorschoolse voorzieningen. Voor de kinderen met een ontwikkelingsachterstand is er extra ondersteuning in de vorm van voor- en voerschoolse educatie.		
Acties	7.1 Maken plan van aanpak met Voor- en Vroegscholen om extra middelen voor onderwijsachterstanden in te zetten.		

Toelichting De prognose is dat de kosten voor peuterwerk eenmalig € 100.000 lager zijn dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de meeste ouders in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag in verband met de goede werkgelegenheid. Ze hoeven dus geen beroep te doen op de subsidie van de gemeente. Vanaf 2020 wordt op basis van nieuwe wetgeving meer uren Peuterwerk afgegeven wat extra kosten met zich meebrengt.
Voorgesteld wordt om het budget peuterwerk eenmalig met € 100.000 af te ramen ten gunste van de algemene middelen.

Doel	8. We investeren vanaf de eerste dag in de integratie en participatie van statushouders in de Raalter samenleving.	
Acties	8.1 Bevorderen snelle integratie statushouders door uitvoeren actieplan 'Thuis in Raalte'.	

Programma 4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Portefeuillehouder: Wethouder G. Toeter

Programmacoördinator: Domeinmanager T. Schrör

Maatschappelijk doel: Onze ambitie is dat iedereen naar vermogen kan blijven participeren in de samenleving. Voor mensen die daarbij –naast de eigen mogelijkheden en ondersteuning door het eigen sociale netwerk- extra ondersteuning nodig hebben, zorgen wij voor een goed pakket aan laagdrempelige algemene voorzieningen. Dit doen we in samenwerking met onze maatschappelijke partners. In situaties waarin dit niet voldoende is, organiseren wij gespecialiseerde en individuele voorzieningen die aanvullend zijn op de eigen mogelijkheden van mensen. Wij kiezen daarbij voor een integrale en op het gezin/huishouden gerichte aanpak waarbij ondersteuning op het gebied van zorg, jeugd en werk en inkomen gecombineerd worden.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. We voorkomen dat problemen ontstaan of groter worden door tijdig signaleren, aanpakken en preventie van problemen die een risico zijn voor de zelfredzaamheid. Zoals problemen in de ontwikkeling van kinderen, de lichamelijke en geestelijke gezondheid (onder andere gezonde leefstijl), opvoeding, zelfstandig wonen, dagbesteding of in de relatie, gezin of sociaal netwerk.		
Acties	1.1 Verder doorontwikkelen digitaal portaal (Kr8vanRaalte.nl) en andere vormen informatievoorziening. 1.2 Opzetten voorlichtingscampagne om inwoners bewust te maken van eigen verantwoordelijkheid in relatie tot aanvragen van ondersteuning. 1.3 Doorontwikkeling CJG en verdere aansluiting bij Wmo en Participatie.		
Doel	2. We willen een verschuiving van zwaardere zorg/ondersteuning naar adequate lichtere vormen zorg/ondersteuning realiseren.		
Acties	2.1 Verder vormgeven aan transformatie van het sociaal domein met onze uitvoeringspartners. 2.2 Uitvoeren actieplan mantelzorgondersteuning. 2.3 Ontwikkelen nieuwe vormen van ondersteuning. 2.4 Meer beschikbaar stellen preventieve activiteiten en expertise in het CJG.		
Doel	3. Zorgen voor goede randvoorwaarden zodat senioren, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking of (psychische) kwetsbaarheid op een verantwoorde manier en zo zelfstandig mogelijk in hun eigen huis en omgeving kunnen (blijven) wonen.		
Acties	3.1 Uitvoering geven aan het VN verdrag. 3.2 Uitvoering programma Raalte Gezond. 3.3 Met ondersteuning GGD invulling geven aan thema gezondheid binnen het fysieke domein.		

Toelichting Het jaarrekeningresultaat 2018 van de GGD is € 1.692.000 positief. Voor Raalte is dit een positief resultaat van € 120.000 dat ten gunste valt van de algemene middelen. Het positief resultaat is voor het grootste deel incidenteel van karakter. Een belangrijke oorzaak betreft het hoge aantal openstaande vacatures als gevolg van de krappe arbeidsmarkt en de groei van het takenpakket van de GGD. Voorgesteld wordt om het resultaat 120.000 toe te voegen aan de algemene middelen.

Doel 4. We bieden passende ondersteuning. Inwoners (van alle leeftijden) die het niet op eigen kracht redden ontvangen adequate (maatwerk)ondersteuning.

Acties 4.1 Eind 2019 vastleggen contracten met aanbieders om vanaf 2020 Jeugdzorg volledig resultaat gericht in te kopen (via Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland).
4.2 In regio uitvoering geven aan actieplan Beschermd Wonen.
4.3 Vorm en inhoud geven aan gemeenschappelijk kader Sociaal Domein.

Toelichting Er is een toename in het aantal verstrekkingen van huishoudelijke hulp. Daarnaast ontvangen we lagere inkomsten uit eigen bijdrage WMO door de invoering van het abonnementstarief. Zie verder het hoofdstuk sociaal domein.

Overige aspecten

Veilig Thuis Door de verbeterde Meldcode is het aantal meldingen bij Veilig Thuis met ruim 35% ten opzichte van 2018 gestegen. Veilig Thuis maakt momenteel de vertaalslag naar de bedrijfsvoering en de financiële consequenties hiervan zijn nog niet concreet in beeld en worden in de jaarrekening 2019 meegenomen.

Toelichting Niet van toepassing.

WMO/Jeugdhulp Voor de Wmo is een positief resultaat geprognoseerd van circa € 1,1 miljoen en voor de Jeugdhulp een tekort van circa € 500.000. De werkelijke resultaten Wmo en Jeugdhulp over 2019 worden bij de jaarrekening 2019 verrekend met de reserve Zorg.

Toelichting Voor verdere toelichting Wmo en Jeugdhulp zie het hoofdstuk sociaal domein.

Programma 5 Duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie

Portefeuillehouder: Wethouders F. Niens, J. van Loevezijn en W. Wagenmans

Programmacoördinator: Domeinmanager E. Steen

Maatschappelijk doel: We willen de gemeente Raalte duurzamer maken en voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs. We willen de opgestelde Visie Raalte Duurzaam 2050 realiseren. Dit betekent dat we onze huidige ondersteunende en faciliterende rol voortzetten, maar ook op kansrijke plekken zelf of in regionaal verband met initiatieven starten. We zien dat duurzaamheid, de energietransitie en circulaire economie niet alleen noodzakelijk zijn voor onze samenleving, maar ook goede kansen bieden voor ondernemend Raalte. Daarnaast willen we een bijdrage leveren aan een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland en ontwikkelen we een visie op klimaatadaptatie.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. Een efficiënte en effectieve afvalverwijdering, waarbij in 2020 75% van het huishoudelijk afval is hergebruikt, de hoeveelheid restafval per inwoner in 2020 is gedaald naar 100 kg en in 2025 tot 30kg, waarbij inwoners tevreden zijn over de afvalinzameling. Door inmiddels ingevoerde aanpassingen in de inzamelingsstructuur verwachten we in 2020 in Raalte al onder de (landelijk) vastgestelde 100 kg per inwoner te zitten. Daarnaast is het streven dat er in 2024 geen asbestdaken meer zijn in de gemeente Raalte.		
Acties	1.1 Inzetten op diverse communicatieactiviteiten om samenleving aan te zetten om te verduurzamen. 1.2 Vragen aandacht/ ondersteunen onderzoek naar nieuwe energieconcepten. 1.3 Herzien afvalbeleid.		
Toelichting	De Eerste Kamer heeft op 4 juni 2019 tegen het wetsvoorstel over het verbod van asbestdaken gestemd. Wel onderschrijft de meerderheid van de Kamer het einddoel van het wetsvoorstel; een asbestveilige leefomgeving. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat beraadt zich nu op nieuwe regelgeving. Vooralsnog gaan we door met de uitvoering van het Plan van aanpak Versnelling sanering asbestdaken. In nauwe samenwerking met de provincie en andere gemeenten in Overijssel bezien we hoe we hiermee om kunnen gaan.		
Doel	2. We leveren een bijdrage aan een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland via een planmatige aanpak.		
Acties	2.1 Faciliteren en ondersteunen van bestaande initiatieven verenigingen en van ondernemend Raalte op circulaire economie.		

Doel 3. We streven naar een duurzaam en energieneutraal Raalte in 2050. De stappen die we daartoe zetten zijn: 20% duurzame energie in 2020, een CO2 reductie van 1% per jaar en het verduurzamen van woningen conform de woonafspraken met de provincie.

Acties 3.1 Verduurzamen van eigen vastgoed en eigen organisatie.

Toelichting Op landelijk niveau is het klimaatakkoord in ontwikkeling en op regionaal niveau werken we aan de regionale energiestrategie. Na de zomer willen we met de gemeenteraad in gesprek over lokale ambities en doelen die we daarmee in samenhang willen stellen.

Doel 4. In 2025 zijn onze eigen gebouwen verduurzaamd en energieneutraal en we borgen duurzaamheid in de andere beleidsterreinen via een integrale aanpak.

Acties 4.1 Integrale aanpak duurzaamheid binnen de planvorming en diverse beleidsterreinen.
Ontwikkelen samenhangend klimaatbeleid 2020.

Overige aspecten

Voordeel afvalstoffenheffing Afrekening ROVA 2018: de eindafrekening 2018 van de ROVA laat een positief saldo zien van € 125.486. De per saldo lagere kosten in 2018 zijn grotendeels veroorzaakt door minder aangeboden gft (€ 78.000) en door minder aangeboden grof tuinafval (€ 47.000). Voorschotnota ROVA 2019: De voorschotnota ROVA 2019 is op basis van de actuele gegevens aangepast. Vergelijken we dit met het bedrag wat is opgenomen in de begroting 2019 dan is de voorschotnota van de ROVA € 130.000 lager. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de verbrandingsbelasting van € 90.000 die is uitgesteld tot 1 juli 2021. In de begroting is wel rekening gehouden met deze uitgaven. Daarnaast vallen de kosten voor het restafval naar verwachting lager uit, doordat er minder restafval is aangeboden.

Toelichting Afrekening ROVA 2018: voorgesteld wordt het eenmalig voordeel in 2018 van € 125.486 te verwerken in de begroting 2019 en toe te voegen aan de voorziening afvalverwijdering. Voorschotnota ROVA 2019: voorgesteld wordt het verwachte voordeel in 2019 te verwerken in de rekening 2019. Opgemerkt moet worden dat in de begroting 2019 al rekening is gehouden met een voordeel van € 65.000.

Programma 6 Economie

Portefeuillehouder: Wethouders D. Melenhorst, J. van Loevezijn en W. Wagenmans

Programmacoördinator: Domeinmanager E. Steen

Maatschappelijk doel: Behoud en vergroting van werkgelegenheid is van groot belang. Ondernemers zijn van groot belang voor onze lokale economie, werkgelegenheid en leefbaarheid. Wij doen er alles aan om ondernemers optimaal te faciliteren. De speerpunten uit het Economisch Werkatelier (maakindustrie, toerisme, evenementen, agri & food) blijven de kern van ons economische beleid. Bedrijven moeten de kans hebben om zich in hun eigen kern te vestigen of uit te breiden. De samenwerking met ondernemers is een blijvende prioriteit, net als het continu verbeteren van onze dienstverlening, waardoor het vestigingsklimaat verbetert. Onze economie staat niet op zichzelf, maar is in sterke mate verbonden met onze regio. Een goede samenwerking in de regio is daarom cruciaal. Door een adequaat vestigingsklimaat, goede bedrijventerreinen, ruimtelijk-economisch vitale (winkel)centra, digitale verbindingen en excellente bereikbaarheid werken wij aan een duurzame concurrerende economie die een goede uitgangspunt kan behouden en versterken. Het aantrekken van meer toeristen, die meer uitgeven, langer verblijven en terugkomen leidt tot meer banen. Wij maken toeristisch en agrarisch ondernemerschap samen mogelijk op het platteland. 'Salland' staat bekend als een interessante toeristische regio.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. Als ondernemersgerichte gemeente willen wij onze dienstverlening richting de ondernemers continu verbeteren. Het streven is een stabiele top 10 positie in de lijst van MKB-vriendelijkste gemeenten in Overijssel.		
Acties	1.1 Voortzetten Taskforce Ondernemersdienstverlening. 1.2 Operationeel zijn Starters-App-Raalte en bijbehorende informatieloket. 1.3 Actieve en versterkte inzet op uitgifte van bedrijfskavels (met name op De Zegge VII).		
Doel	2. Wij gebruiken de kansen en mogelijkheden die de nieuwe agenda's 'Agenda Regio Zwolle' en 'Human Capital Agenda Regio Zwolle' ons bieden.		
Acties	2 Intensiveren onze inzet binnen Regio Zwolle		
Doel	3. Wij zetten in op de realisatie van vitale en attractieve winkelcentra.		
Acties	3 Uitvoering geven aan de Retaildeal (Heino) en het Stadsarrangement (Raalte) en evalueren van Ondernemersfonds Raalte		

Doel 4. Het toeristisch aanbod, waaronder evenementen, stimuleren en faciliteren wij.

Acties 4.1 Nadere invulling geven van Beleidsnota Recreatie en Toerisme 2017-2020 en uitwerken Actieplan 'Sallands Kompas'.
4.2 Onderzoeken met Marketing Oost op welke thema's een samenwerking met toeristische merken als 'Vechtdal' en 'Twente toepasbaar is
4.3 Stimuleren toeristische sector en faciliteren tot innovatieve marktgerichte productontwikkeling
4.4 Inzetten op het behoud van huidige fietspaden en fiets- en wandelroutestructuren

Doel 5. Wij zetten in op de kansen die het in economische zin promoten en vermarkten van Raalte ons biedt.

Acties 5 Gericht promoten en vermarkten Raalter vestigingsklimaat

Programma 7 Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Portefeuillehouder: Wethouders D. Melenhorst, F. Niens en W. Wagenmans

Programmacoördinator: Domeinmanager E. Steen

Maatschappelijk doel: We zetten in op het behoud van de inzet van actieve en betrokken inwoners en betrekken daar ook actief en aansprekend de jeugd bij. We zorgen goed voor ons maatschappelijk vastgoed (mfa's, dorpshuizen, sport- en cultuuraccommodaties), omdat deze voorzieningen belangrijk zijn voor een leefbaar dorp. Onderwijs is van groot belang voor onze gemeente, daar horen kwalitatief sterke en gezonde onderwijsvoorzieningen bij. We willen ons subsidiebeleid zodanig vorm geven dat we meer aan kunnen sluiten bij ideeën uit de samenleving. We inspireren inwoners om (nog) gezonder te leven, omdat fitte inwoners met een gezonde leefstijl beter kunnen meedoen in de maatschappij. Op cultureel gebied zorgen we voor een zichtbaar en samenhangend aanbod dat onze gemeente aantrekkelijk maakt; waarin de culturele identiteit wordt behouden en ontwikkeld en cultuur een belangrijke verbindingsfactor is. Hierbij richten wij ons ook op de kracht en kwaliteiten van het lokale aanbod.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. We bevorderen een gezonde leefstijl (fysiek en mentaal) met bijzondere aandacht voor kwetsbare inwoners.		
Acties	1.1 Aanleg hockeywaterveld Ramele en topplaagvervanging kunstgrasvelden bij SV Raalte en Rohda. 1.2 Promoten rookvrije sportterreinen en gezonde sportkantines. 1.3 Ondersteunen sportverenigingen en beheersstichtingen sportaccommodaties bij realiseren van gewenste oplossingen bij structureel nadelig effect van het BTW-besluit op exploitatie. 1.4 Nauwlettend volgen exploitatie Sportbedrijf en bijsturen waar mogelijk.		

Toelichting 1.1 SMHC krijgt een zandveld. Het bestuur vond de gebruikerskosten van een waterveld financieel tóch niet verantwoord.

Het krediet voor vervanging toplagen is ondanks aanbesteding op laagste prijs met € 215.000 overschreden. Oorzaken zijn de forse stijging van afvoer-, grondstof- en loonkosten en een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) van 2015 (laagconjunctuur) die niet is geïndexeerd.

Voorgesteld wordt:

De structurele kapitaallasten vanaf 2020 van het krediet (€ 215.000) van € 18.481 te ramen;

Een nieuwe gekoppelde reserve extra afschrijvingslasten kunstgras sportterreinen van € 215.000 (afschrijvingslast € 14.686) te vormen en dit te dekken via:

1. Onttrekken van € 100.000 uit de gekoppelde reserve waterveld SMHC en deze reserve vervolgens opheffen;
2. Onttrekking van € 115.000 uit de reserve renovatie sportvelden (zie format bijlage).

1.3

Het Sportbedrijf Raalte heeft een begroot BTW-nadeel van € 131.000. Hiervoor is compensatie aangevraagd. Actuele inschatting is dat het Rijksbudget voor de landelijke compensatieregeling met 33% wordt overvraagd. Indien landelijk het budget niet wordt verhoogd, loopt de gemeente het risico dat slechts een deel van de claim wordt gehonoreerd. Het risico wordt verwoord in de paragraaf weerstandsvermogen/risico's van programmabegroting 2020.

1.4

In de zomernota 2018 is op basis van de destijds door het Sportbedrijf aangekondigde aanloopverliezen in de jaren 2018 en 2019, reeds besloten een reserve Aanloopverliezen Nieuw Tijenraan te vormen van € 316.000. Voor het jaar 2018 is nu duidelijk dat een gemeentelijke bijdrage van € 125.000 noodzakelijk is aan het Sportbedrijf. Voorgesteld wordt om deze bijdrage te dekken uit de genoemde en daarvoor dus reeds gecreëerde reserve Aanloopverliezen Nieuw Tijenraan. Overigens zijn ten tijde van het opstellen van de zomernota de onderhandelingen inzake schadeclaim met Vaessen in een afrondende fase.

Het college hecht echter waarde aan een goede analyse van de huidige resultaten voor inzicht in het bedrijfsresultaat voor de jaren 2020 en verder bij beheer en exploitatie van Nieuw Tijenraan in een nieuwe stabiele situatie. Daarvoor vindt momenteel een bedrijfseconomisch-commercieel onderzoek plaats bij het Sportbedrijf. Eind van het jaar zal het structurele financiële beeld betrokken worden bij het opstellen van de nieuwe exploitatiebijdrage (2020-2024) aan het Sportbedrijf. De kosten van het bedrijfseconomisch onderzoek bedragen € 20.000 en voorgesteld wordt om deze eveneens te dekken uit de reserve Aanloopverliezen Nieuw Tijenraan.

Doel 2. We dragen zorg voor een duurzaam, toekomstbestendig en passend aanbod aan maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting.

Acties 2.1 Starten met nieuwbouw basisschool de Korenbloem.
2.2 Samen met schoolbesturen kaders met betrekking tot leegstand.
2.3 Inzicht verkrijgen in oorzaken knelpunten qua huisvesting per schoollocatie en samen met onderwijs zoeken naar maatwerkoplossingen.

Doel 3. We zetten in op een zichtbaar en samenhangend cultureel aanbod dat Raalte aantrekkelijk maakt, waarin de culturele identiteit wordt behouden en ontwikkeld; waarin iedereen meedoet en waarin cultuur een belangrijke verbindingsfactor is.

Acties 3.1 Uitvoering geven aan cultuurbeleidsplan.
3.2 Ruimte geven aan kunst en cultuur door lokale initiatieven.
3.3 Steunen cultureel ondernemerschap in combinatie met creatieve financiering.

Doel 4. We herijken het instrument subsidies zodat we het meer vraaggericht kunnen inzetten (aansluiten bij wensen uit de samenleving en ideeën vanuit de samenleving mogelijk maken).

Acties 4.1 Maken van plan van aanpak voor de herijking van subsidies.

Overige aspecten

Lokaal Sportakkoord Voor het opstellen van een Lokaal Sportakkoord is voor 2019 een werkbudget nodig van € 50.000. Bij de vaststelling van de Kadernota is dit al aan de orde gekomen.

Toelichting Voorgesteld wordt om voor 2019 eenmalig € 50.000 beschikbaar te stellen voor het opstellen van het Lokaal Sportakkoord.

Programma 8 Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema

Programmacoördinator: Domeinmanager E. Steen

Maatschappelijk doel: De gemeente Raalte is een veilige gemeente en dat willen we zo houden. Door integraal met onze veiligheidspartners te werken aan thema's als de woon- en leefomgeving, bedrijvigheid, jeugd, fysieke veiligheid en integriteit willen we de veiligheid in de Raalter samenleving waarborgen. Nieuwe accenten, zoals ondermijning en de verbinding tussen zorg en veiligheid, maar ook geweld achter de voordeur, zoals kindermishandeling en huiselijk geweld, krijgen nadrukkelijker de aandacht in de komende jaren. Goed noaberschap en zelfredzaamheid dragen bij aan het gevoel van veiligheid. We willen dit als gemeente stimuleren.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. Wij willen het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente Raalte minimaal op het huidige niveau (rapportcijfer 7.7) houden.		
Acties	1.1 Uitvoeren uitvoeringsplan Integrale Veiligheid 2019. 1.2 Door ontwikkelen samenwerking met politie op het gebied van openbare orde. 1.3 Met Veiligheidspartners vaststellen gezamenlijke prioriteiten en zorgen voor afgestemde aanpak. 1.4 Betrokken zijn in uitwerking en uitvoering van de thema's in de beleidsagenda 2019-2022 van de Veiligheidsregio IJsselland. 1.5 Actief inspelen op en ondersteunen veiligheidsinitiatieven vanuit de samenleving. 1.6 Prioriteit geven aan de bestrijding van High Impact Crimes. 1.7 Consequent inzetten instrument buurtbemiddeling, het project buurtbemiddeling evalueren en vormen besluit over het voorzetten van het project na 2019.		
Doel	2. Als gemeenschap zijn we weerbaar tegen ondermijnende criminaliteit. We hebben inzicht in wat er op het gebied van ondermijning speelt in onze gemeente.		
Acties	2.1 Stimuleren meldingsbereidheid op het gebied van verdachte situaties door geven voorlichting en bieden van een handelingsperspectief. 2.2 Bepalen welke vorm(en) van ondermijning met voorrang worden aangepakt en zorgen voor integrale aanpak met veiligheidspartners. 2.3 In 2019 ter vaststelling aanbieden van vernieuwde bibob beleid aan de gemeenteraad. 2.4 Helder hebben en voorbereid zijn op de gevolgen van komst nieuwe Wet geestelijke gezondheidszorg.		
Doel	3. Onze inwoners krijgen de juiste hulp door omdat we een soepele samenwerking tussen de zorg- en veiligheidsketen hebben.		
Acties	3.1 Uitvoeren pilot door Veiligheidshuis, doel hierbij is het versterken van de regierol van het Veiligheidshuis en de gemeenten bij complexe domein overstijgende casuïstiek.		

Doel 4. We vinden het belangrijk dat de leefregels op het gebied van openbare orde en veiligheid in onze gemeente worden nageleefd.

Acties 4.1 Via handhavingsbeleid bijdrage leveren aan een veilig en leefbaar Raalte. Bij de kaderbrief begroting 2020 ligt er een analyse over omvang gemeentelijke handhavingstaken versus de ambitie voor komende jaren.

Doel 5. Als gemeentelijke organisatie en inwoners willen we goed voorbereid blijven op rampen en crisis. We willen hierin een gewaardeerd partner in regionaal verband zijn.

Acties 5.1 In regionaal verband frequent trainingen en oefeningen organiseren voor betrokken functionarissen om goed voorbereid te zijn op rampen en crisis.

Toelichting De jaarrekening 2018 van de Veiligheidsregio IJsselland sluit met een positief resultaat van € 954.308. Bij de bestemming van dit resultaat heeft het Algemeen Bestuur besloten (3 juli 2019) dit voordeel terug te geven aan de gemeenten via de vastgestelde verdeelsleutel. Voor de gemeente Raalte betekent dit een teruggave van € 63.000.

Deze positieve afwijking had een incidenteel karakter en werd onder andere veroorzaakt door:

- een latere invulling van ontstane vacatures (€ 290.000);
- minder inhuur van specifieke kennis (€ 95.000);
- een voordeel op de telefoniekosten door een voordelige aanbesteding (€ 80.000);
- een verhoging van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR-bijdrage) en ontvangen subsidies (€ 198.000).

Voorgesteld wordt de teruggave van € 63.000 te ramen.

Programma 9 Bestuur en dienstverlening

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema en wethouder J. van Loevezijn

Programmacoördinator: Domeinmanager W.A. Overweg

Maatschappelijk doel: Raalte is en blijft een zelfstandige gemeente. Een aantal maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, vraagt om regionale samenwerking. Raalte neemt deel aan deze samenwerking en behoudt hierbij de mogelijkheid zelfstandig beleid te ontwikkelen. De ervaring die we met overheidsparticipatie hebben opgedaan zetten we voort en de ingezette weg naar bestuurlijke vernieuwing zetten we door. We zetten erop in producten en diensten te digitaliseren, maar ook blijft het mogelijk om het gemeentehuis te bezoeken om diensten fysiek af te nemen. In al onze uitingen willen we helder en begrijpelijk communiceren.

		Inhoudelijk	Financiën
Doel	1. Wij zijn voor onze inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, collega's en medeoverheden een gewaardeerd partner door te luisteren naar de vraag achter de vraag, mee te denken hoe het wél kan en bij ideeën en initiatieven naast inwoners en initiatiefnemers te staan.		
Acties	1.1 Werken aan aansprekende communicatie via social media, verbeteren lay-out website, vormgeven nieuwe huisstijl en bijdragen aan projecten zoals duurzaamheid. 1.2 Met de verbinder Raalter dorp kijken hoe we nog beter in contact kunnen komen met inwoners en maatschappelijke organisaties. 1.3 Inzetten op het leren van klachten en adviezen van de Overijsselse Ombudsman.		
Doel	2. De raad en het college hanteren een open bestuursstijl, zijn transparant in de besluitvorming en staan open voor initiatieven vanuit de bevolking. We hebben daarbij de ambitie ook inwoners te betrekken die minder actief zijn of achterblijven. Dit moet leiden tot meer vertrouwen van onze inwoners in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd.		
Acties	2.1 Werken en ervaring opdoen met sinds oktober 2018 veranderde vergaderstructuur – en cultuur conform initiatiefvoorstel bestuurlijke vernieuwing en versterken burgerschap door laagdrempelige inspraakmogelijkheden.		
Toelichting	Voor de nieuwe vergaderopzet is apparatuur aangeschaft. Hiermee was bij het opstellen van de begroting 2019 geen rekening gehouden. De financiële gevolgen zijn op dit moment nog niet in te schatten. Eventuele gevolgen worden gerapporteerd bij de jaarrekening.		

Doel 3. De inwoners van Raalte zijn tevreden over de dienstverlening van de gemeente, zowel over het aanbod van diensten als de afhandeling door medewerkers. Wij ondersteunen inwoners, vrijwilligers, verenigingen, plaatselijke belangen etc. zodat zij vaardigheden en capaciteit hebben om maatschappelijke vraagstukken mede op te pakken.

Acties 3.1 Verder uitvoeren van de ambities op dienstverlening door optimalisatie van de geprioriteerde producten en /of diensten en komen tot nieuwe integrale afweging op publieke dienstverlening aan balie.

Doel 4.1 We werken aan maatschappelijke opgaven op de schaal die passend is bij die opgave (buurten, kernen, regio's, provinciaal en landelijk).

Acties 4.1 We nemen actief deel in regionale en landelijke samenwerking om onze maatschappelijke opgaven te realiseren, zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten en Regio Zwolle.

Overige aspecten

Plaatsvervangend griffier In 2018 heeft de gemeenteraad besloten tot aanstelling van een plaatsvervangend griffier. De daarmee samenhangende kosten, € 8.800 per jaar, zijn nog niet structureel verwerkt in de begroting.

Toelichting Voorgesteld wordt € 8.800 beschikbaar te stellen voor een plaatsvervangend griffier.

Rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers Per 1 januari 2019 zijn het Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers (dpa) en de bijbehorende ministeriële regeling in werking getreden. Een moderne rechtspositie die beter aansluit op de praktijk en daarnaast eenduidige, transparante en eenvoudig uitvoerbare regelingen. Uitgangspunt was 'geen versoering op de rechtspositie'. Het merendeel van de rechtspositionele regelingen zijn dwingendrechtelijk vastgesteld in het Rechtspositiebesluit dpa en de Rechtspositieregeling dpa. Op lokaal niveau kunnen, met de inwerkingtreding van het nieuwe besluit, nog maar een beperkt aantal zaken rechtspositioneel worden geregeld en/of nader worden ingevuld. Deze moeten nog worden vastgelegd in een regeling voor het college en in een verordening voor de raad. Hier komen we in het najaar van 2019 bij uw raad met een voorstel op terug.

Toelichting Omdat de keuzes en de financiële gevolgen nu nog niet bekend zijn, worden de gevolgen hiervan verwerkt in de jaarrekening 2019 en in de begroting 2020 e.v. opgenomen.

Verkiezingen Jaarlijks wordt een vast bedrag begroot voor het organiseren van de verkiezingen. Dit bedrag is gebaseerd op het organiseren van één verkiezing. In het jaar 2019 zijn drie verkiezingen georganiseerd: Provinciale Staten, waterschappen en het Europees Parlement. Daarnaast vallen de kosten door het uitvoeren van een wettelijk verplichte toegankelijkheidstoets en het vervangen van materiaal voor verkiezingsborden hoger uit. Totale extra kosten bedragen € 65.000. Hier staat via de algemene uitkering een vergoeding van € 27.000 voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen tegenover.

Toelichting Voorgesteld wordt het budget van de verkiezingen incidenteel met € 38.000 te verhogen.

3.10 Algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder: Wethouder F. Niens

3.10.1 Treasury

Renteresultaat 2019

Voor 2019 wordt een positief renteresultaat van € 400.000 verwacht.

Dit voordeel is samengesteld uit:

1. Door de toegenomen grondverkopen kan de geraamde externe financiering nog worden uitgesteld. Hierdoor wordt een voordeel verwacht van € 200.000.
2. Dit verslagjaar is het niet noodzakelijk een beroep te doen op de stelpost renteschommelingen hierdoor kan deze stelpost vrijvallen, (voordeel € 200.000).

Voorgesteld wordt de lagere rentelasten van € 200.000 voor 2019 te ramen en het eenmalig voordeel van € 200.000 op de stelpost renteschommelingen.

3.10.2 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de uitgaven van het Rijk. Middels de normeringssystematiek ' samen trap op, samen trap af ' beweegt de omvang van het gemeentefonds met het uitgavenpatroon van het Rijk mee. De jaarlijkse toe- of afname als gevolg van deze systematiek wordt het accres genoemd. In het onderstaande overzicht zijn de gevolgen van de meicirculaire 2019 voor de begroting 2019 in beeld gebracht.

Algemene uitkering voor zomernota 2019

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Bedrag
Resultaat uitkeringsjaar 2019	
Raming begroting 2019-2022 (obv meicirculaire 2018)	45.547.469
Raming zomernota 2019 (obv meicirculaire 2019)	46.750.040
Bruto resultaat incl afrekening accres 2018 en BTW-compensatiefonds	-1.202.571
Op te nemen (te reserveren) stelposten n.a.v. taakmutaties meicirculaire 2019	
Extra middelen jeugdhulp	753.000
Loon- en prijsindexatie 2019 jeugd	205.000
Loon- en prijsindexatie 2019 wmo taken na 2015	178.000
Loon- en prijsindexatie 2019 reïntegratie klassiek	3.000
Toezicht en handhaving kinderopvang	15.000
Voorschoolse voorziening peuters	-21.000
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	4.000
Rijksvaccinatieprogramma	71.000
Waterschapsverkiezing	27.000
Maatschappelijke begeleiding	101.910
Verhoging taalniveau statushouders	43.255
Buurt sportcoaches/ combinatiefunctie	14.756
Verlagen stelpost BTW- compensatiefonds	130.000
Totaal taakmutaties Sociaal domein	1.524.921
Totaal resultaat meicirculaire ten laste van exploitatie 2019	322.350

Ten opzichte van de beginstand van de begroting 2019 is een groei van het accres te zien van € 1.202.571. Dit resultaat is inclusief de afrekening van het accres 2018 en het BTW- compensatiefonds. De definitieve vaststelling van het accres 2018 is € 148 miljoen lager dan begroot door lagere rijksuitgaven op zorg, defensie en infrastructuur. Voor Raalte een nadeel van € 260.000. Daarnaast is de afrekening van het BTW-compensatiefonds 2018 € 67 miljoen nadelig. Gemeenten hebben meer gedeclareerd bij het BCF dan gedacht, mede doordat ze meer zijn gaan besteden. Hierdoor is de ruimte onder het plafond kleiner geworden. Voor Raalte een nadeel van € 130.000.

De belangrijkste reden dat het accres ondanks de nadelen in 2019 met € 1.202.571 is gestegen zijn de extra middelen die gemeenten ontvangen voor de jeugdzorg en de loon-en prijscompensaties in het sociaal domein. Echter hier staan ook uit te voeren taken tegenover.

In het bovenstaand overzicht is een aantal stelposten opgenomen, voor extra taken uit de meicirculaire 2019, deze worden onderstaand verder toegelicht. Na onttrekking van de stelposten is een negatief resultaat van € 322.350 in 2019. Dit resultaat wordt veroorzaakt door de negatieve afrekeningen 2018 en een negatief accres 2019. De resultaten van de algemene uitkering voor de jaren 2020 en verder zijn toegelicht in de informatienotitie aan uw Raad.

Stelpost extra middelen jeugdhulp

Het Rijk heeft € 400 miljoen voor 2019 en € 300 miljoen voor 2020 en 2021 aan extra middelen beschikbaar gesteld voor de jeugdhulp. Voor Raalte is dit € 753.000 in 2019 en € 565.000 in 2020 en 2021.

Stelposten loon -en prijsindexatie 2019 in het sociaal domein

Het Rijk heeft structureel € 245 miljoen beschikbaar gesteld om de loon- en prijscompensatie 2019 te bekostigen in het sociaal domein. Het betreft:

- Jeugd € 110 miljoen, voor Raalte is dit € 205.000 in 2019 oplopend naar € 208.000 in 2022
- WMO taken na 2015 € 78 miljoen, voor Raalte is dit € 178.000 in 2019 oplopend naar € 184.000 in 2022
- Participatie € 12 miljoen, voor onderdeel re-integratie klassiek is dit € 3.000 voor Raalte en een overig deel zit in de ophoging van de integratie-uitkering Participatie (zie paragraaf sociaal domein)

Daarnaast is er voor WMO huishoudelijke verzorging € 46 miljoen beschikbaar gesteld, voor Raalte is dit € 102.000 in 2019 oplopend naar € 113.000 in 2022. Echter, bij de begroting 2019 zijn al middelen gereserveerd via de stelpost reële tarieven huishoudelijke hulp vanwege financiële gevolgen van de aanbesteding huishoudelijk hulp per 1 januari 2019. Daarom wordt voorgesteld de structurele middelen huishoudelijke verzorging in de algemene middelen te laten.

Stelpost toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang

Er is € 15.000 beschikbaar gesteld voor uitbreiding toezicht op de uitvoering van voorschoolse voorzieningen.

Stelpost voorschoolse voorziening peuters

Het Rijk heeft in 2016 landelijk een budget oplopend tot structureel € 60 miljoen in 2021 beschikbaar gesteld met als doel om alle peuters de mogelijkheid te geven om naar een voorschoolse voorziening te gaan, gebaseerd op een aanname dat ongeveer 40.000 peuters niet bereikt zijn door gemeenten en die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag en/of voorschoolse educatie. Op basis van de monitor 2017 blijkt de groep veel kleiner, namelijk 11.400 peuters. Daarom heeft het Rijk besloten vanaf 2019

de budgetten niet verder op te laten lopen dan € 30 miljoen. Voor Raalte een negatieve bijstelling van € 21.000 in 2019 oplopend naar structuur € 62.000 vanaf 2021. Voorgesteld wordt om ook de lastenkant van het budget peuterwerk met dit bedrag te verlagen. Hier tegenover staan € 15.000 aan extra middelen voor toezicht en handhaving kinderopvang en gastouderopvang.

Stelpost verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen

Er is € 4.000 in 2019 oplopend naar € 17.000 in 2022 beschikbaar gesteld vooruitlopend op afspraken om pleegzorg standaard te verlengen.

Stelpost Rijksvaccinatieprogramma

Per 1 januari 2019 is een deel van het Rijksvaccinatieprogramma onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten gebracht. Om die reden wordt voor Raalte jaarlijks € 71.000 toegevoegd aan het gemeentefonds. De taak wordt uitgevoerd door de GGD.

Stelpost waterschapsverkiezing

Vergoeding van € 27.000 voor het organiseren van de waterschapsverkiezingen 2019.

Stelpost maatschappelijke begeleiding

Er is in 2019 € 101.910 beschikbaar gesteld voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden.

Stelpost verhoging taalniveau statushouders

In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel is voor 2019 en 2020 € 43.255 beschikbaar gesteld voor de versterking van het taalniveau van statushouders die onder huidig Wet inburgering vallen.

Verhoogde stelpost Brede impuls combinatiefuncties/ buurtspportcoaches

De middelen Brede Regeling Combinatiefunctie is met € 14.756 toegenomen op basis van de ingediende aanvraag. Het Rijk draagt hiertoe 40% van de kosten bij en de gemeenten dragen zorg voor de organisatie van 60% cofinanciering.

Verlagen stelpost BTW compensatiefonds

De afrekening van het BTW-compensatiefonds 2018 is landelijk € 67 miljoen nadelig doordat gemeenten meer gedeclareerd hebben dan gedacht, waardoor de ruimte onder het plafond kleiner is geworden. Voor Raalte een nadeel van €130.000 Dit heeft ook structurele gevolgen. De verwachting is dat gemeenten ook komende jaren meer investeren en meer declareren bij het BTW-compensatiefonds. Daarom wordt structureel het terug te ontvangen bedrag onder het BCF-plafond met € 130.000 negatief bijgesteld.

3.10.3 Overige baten en lasten

Stelpost Wmo abonnementstarief

In de begroting 2019 is een stelpost abonnementstarief van € 572.000 opgenomen (50% Rijksmiddelen, 50% eigen middelen) voor de gevolgen van de invoering van het Wmo abonnementstarief per 1 januari 2019. Het bedrag is op basis van landelijke inschattingen bepaald. Door de invoering van het abonnementstarief zijn de inkomsten van de eigen bijdrage WMO verlaagd. Daarnaast heeft de invoering van het Wmo- abonnementstarief een aanzuigende werking op de verstrekking van WMO voorzieningen. Op basis van huidige inzichten en het geprognosticeerde positieve WMO resultaat (zie

hoofdstuk sociaal domein) verwachten we dat de effecten van de invoering van Wmo abonnementstarief voor Raalte zich onder het landelijk gemiddelde blijven bewegen.

Voorgesteld wordt de stelpost WMO-abonnementstarief vanaf 2019 structureel met € 100.000 te verlagen.

Stelpost volumegroei sociaal domein

Vanaf 2020 wordt de volumegroei in het sociaal domein niet meer apart gecompenseerd door het Rijk en moet deze uit het eigen accres betaald worden. Daarom is bij de begroting 2019 de stelpost volumegroei sociaal domein van € 300.000 in 2020 oplopend naar € 931.000 in 2022 gereserveerd. Dit op basis van 2,5% volumegroei en een volume van € 12 miljoen (middelen wmo en jeugd). Op basis van de huidige meerjarenprognose sociaal domein en de standen van de reserve Zorg en Participatie stellen we voor om de stelpost neerwaarts bij te stellen naar € 150.000 in 2020 oplopend naar € 450.000 in 2022. We blijven de ontwikkelingen in het sociaal domein scherp monitoren.

Voorgesteld wordt de stelpost volumegroei sociaal domein vanaf 2020 met € 150.000 oplopend naar € 481.000 in 2022 te verlagen.

Stelpost areaaluitbreiding en groei bijstand

Bij de zomernota 2017 is de stelpost areaaluitbreiding en groei van de bijstandspopulatie beschikbaar gesteld oplopend naar € 150.000 in 2019. De stelpost is gereserveerd ter dekking van de hogere uitvoeringskosten als gevolg van areaal-uitbreiding (stijging inwoners, woonruimten, uitkeringsgerechtigden, WOZ waarden enz.) en de groei van de bijstandspopulatie. Mede doordat de groei van de bijstandspopulatie stagneert wordt voorgesteld om deze stelpost structureel met € 60.000 neerwaarts bij te stellen.

Voorgesteld wordt de stelpost areaaluitbreiding en groei bijstand vanaf 2019 structureel met € 60.000 te verlagen.

Stelpost suppletie-uitkering Sociaal domein

Vanaf 2019 is de integratie-uitkering WMO en Jeugd (behalve voogdij/18+) overgeheveld naar de algemene uitkering. Gemeenten zijn via een suppletie-uitkering gecompenseerd voor de herverdeelde effecten van deze overheveling. Voor Raalte is dit € 46.500 voor de jaren 2019, 2020 en 2021.

Voorgesteld wordt de suppletie-uitkering van € 46.500 voor de jaren 2019, 2020 en 2021 terug te laten vloeien naar de algemene middelen en de stelpost te laten vervallen.

Verkoop grond

Er is een strook grond verkocht die niet is begroot. De opbrengst bedraagt € 9.000.

Voorgesteld wordt de eenmalige opbrengst van € 9.000 te ramen.

Parkeercompensatie

Er is eenmalig een bedrag van € 19.770 ontvangen voor parkeercompensatie.

Voorgesteld wordt het bedrag van € 19.770 te ramen.

Dividend BNG Bank

De Bank Nederlandse Gemeenten heeft besloten om 50% (2017: 37,5%) van de beschikbare winst over 2018 uit te keren. Het dividend per aandeel is € 2,85 (2017: € 2,53 per aandeel). Voor Raalte geeft dit een opbrengst van € 74.062. In de begroting 2019 is een opbrengst geraamd van € 30.450 waardoor een hogere opbrengst van € 43.612 is gerealiseerd. Het huidige dividendbeleid gold in beginsel tot 2018. Inmiddels is er meer zekerheid over de voorgenomen regelgeving over de kapitaalpositie van de bank en staat die positie het toe om het uitkeringspercentage van de winst over 2018 ten opzichte van 2017 te verhogen tot 50%. De bank denkt hiermee de komende jaren vooruit te kunnen en mede daarom is de herziening van het dividendbeleid opnieuw aangehouden.

Voorgesteld wordt de hogere opbrengst van € 43.612 voor dividend BNG Bank te ramen.

Dividend Vitens

Over het boekjaar 2018 wordt een dividend uitgekeerd van € 0,90 per aandeel; voor Raalte is dat een uitkering van € 37.526. In de begroting 2019 is een opbrengst geraamd van € 100.000 waardoor een nadelig verschil resulteert van € 62.474. Over 2017 was het dividend nog € 3,30 per aandeel.

In de paragraaf Verbonden partijen van de begroting 2019 is al melding gemaakt van de verwachte daling van de dividenduitkering over 2018 (en 2019) ten opzichte van 2017. Daarbij is evenals in de zomernota 2018 vermeld dat we de berichtgeving van Vitens blijven volgen. Uit de financiële prognose van Vitens in de aandeelhoudersvergadering van november 2018 blijkt dat naar huidige inzichten de stijgende lijn van de dividenduitkering vanaf 2020 weer wordt ingezet. De voorgestelde herziening van het financieel beleid in 2019 met betrekking tot de doelstellingen continuïteit, tarieven en dividend moet hieraan bijdragen.

Voorgesteld wordt de lagere opbrengst van € 62.474 voor dividend Vitens te ramen.

Dividend Enexis

De dividenduitkering van Enexis over 2018 is € 0,82 per aandeel (2017: € 0,69 per aandeel). In de begroting 2019 is een dividend geraamd van € 45.000. Het werkelijk ontvangen dividend bedraagt € 52.722 en geeft dus een meeropbrengst van € 7.722.

De economische groei en de energietransitie leiden tot veel ontwikkelingen die van invloed zijn op Enexis. Het bedrijf wil met slimme netwerktarieven en kostenefficiënte oplossingen voor een duurzame, lokale energievoorziening de energietransitie voor iedereen betaalbaar houden.

Voorgesteld wordt de hogere opbrengst van € 7.722 voor dividend Enexis te ramen.

Dividend ROVA

In de begroting 2019 is rekening gehouden met een dividenduitkering van ROVA van € 187.000. De werkelijke dividenduitkering over 2018 bedraagt € 436,54 per aandeel (2017: € 600,47) en voor Raalte is dat totaal € 233.115. Dit resulteert in een hogere opbrengst ten opzichte van de raming van € 46.115.

Voorgesteld wordt de hogere opbrengst van € 46.115 voor dividend ROVA te ramen.

Activa- en afschrijvingsbeleid

Het nieuwe activa- en afschrijvingsbeleid is dit voorjaar (april) vastgesteld. In de aanloop naar deze vaststelling is vorig jaar de meest recente feitelijke grondslag gehanteerd (jaarrekening 2017). Bij de kadernota (mei) is vanaf 2020 een structurele raming opgenomen van € 25.000 voor het vervangen van

de huidige inventaris in het gemeentehuis. Nu de impact begrotingstechnisch verwerkt moet worden in het lopende begrotingsjaar 2019 is sprake van de volgende begrotingswijzigingen:

Impact begroting

Bedragen in € - is voordeel S=structureel E=eenmalig

Structureel	Begroting 2019-2023	Raadsbesluit	Verschil	S/E
Gebouwen	-101.799	-130.000	28.201	S
Wegen	27.564	-21.000	48.564	S
Wegen	100.000	100.000	0	S
Wegen	-100.000	-100.000	0	S
Rollend materieel	-46.122	-30.000	-16.122	S
Kunstgras overig	33.092	24.000	9.092	S
Voordeel structureel	-87.265	-157.000	69.735	S

Incidenteel	Begroting 2019	Raadsbesluit	Verschil	S/E
Gebouwen	139.213	151.000	-11.787	E
Kunstgras	82.146	82.146	0	E
tlv reserve	-82.146	-82.146	0	E
Nadeel incidenteel	139.213	151.000	-11.787	E

Netto exploitatie	51.948	-6.000	57.948
--------------------------	---------------	---------------	---------------

Riolering	Begroting 2019-2023	Raadsbesluit	Verschil	S/E
Riolering	287.636	182.000	105.636	S

De verklaring van de verschillen:

- Voor het gesloten systeem van riolering blijkt de impact een ton structureel voordeliger uit te pakken, vanwege het hogere volume aan investeringen in 2019 ten opzichte van 2017.
- Daarentegen valt de impact op de overige activa nadeliger uit. Dit houdt met name verband met het relatief grote aantal aflopende activa bij wegen van 2017 naar 2019 waardoor de impact nadeliger uitpakt.

Nadere motivatie: zie raadsbesluit Activa- en afschrijvingsbeleid april jongstleden.

Meerjareneffect

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Structureel	-87.265	-87.265	-87.265	-87.265	-87.265
Incidenteel	139.213	144.213	149.213	154.213	140.213

Voorgesteld wordt:

- structureel het voordeel van € 87.265 te ramen (inclusief wijziging € 100.000 van kostensoort wegen/onderhoud naar wegen/kapitaallasten, per saldo geen effect);
- incidenteel het nadeel van € 139.213 t/m € 154.213 voor de jaren 2019 t/m 2022 te ramen;
- éénmalig € 82.146 ten laste te brengen van de reserve renovatie sportvelden.

Stelpost kapitaallasten

In de begroting worden jaarlijks middelen gereserveerd voor de kapitaallasten van vervangingsinvesteringen waarvoor een meerjarig schema is opgesteld. Op basis van dit schema wordt beoordeeld of vervanging in het geplande jaar nog actueel dan wel noodzakelijk is. Als in het geplande jaar vervanging niet nodig is, dan vallen die middelen eenmalig vrij en worden deze in het volgende jaar opnieuw in de begroting geraamd. Voor 2019 is voor die kapitaallasten een totaalbudget van € 176.563 geraamd voor voorzieningen op diverse beleidsterreinen.

Van de stelpost kapitaallasten die betrekking heeft op het werkterrein van domein Beheer valt in 2019 € 104.500 vrij. Dit wordt veroorzaakt doordat er productiemiddelen zijn die in 2019 (of eerder) afgeschreven waren, maar nog prima functioneren. Vervanging is daarom uitgesteld.

Voor de werkterreinen van de overige domeinen valt in 2019 € 1.500 vrij.

Voorgesteld wordt het eenmalige voordeel van € 106.000 te ramen.
--

Kleine en administratieve wijzigingen in budgetten

Bij de zomernota zijn nog enkele budgetten met een gering bedrag aangepast aan de werkelijk te verwachten baten en/of lasten. Daarnaast zijn administratieve wijzigingen verwerkt.

Voorgesteld wordt deze wijzigingen, per saldo een eenmalig voordeel van € 10.000 en een structureel nadeel van € 18.000 te ramen.

Hoofdstuk 4: Investeringskredieten

4.1 Inleiding

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de bijgestelde planning van het totaal van investeringskredieten bij de zomernota 2019.

Planning van investeringskredieten 2019

Bedragen in € S=structureel E=eenmalig - is voordeel

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	totaal
Balanssaldo investeringskredieten 1-1-2019	10.454.340	6.225.000	4.343		16.683.683
Nieuwe kredieten vanuit begroting 2019 inclusief wijzigingen	9.676.114				9.676.114
Totaal investeringskredieten 2019	20.130.454	6.225.000	4.343	0	26.359.797
Werkelijk uitgegeven medio 2019	3.611.876				3.611.876
Totaal nog beschikbaar juni 2019	16.518.578	6.225.000	4.343	0	22.747.921
Bijstelling planning bij zomernota 2019	-3.851.462	-1.199.395	470.857	4.580.000	0
Nieuwe planning uitvoering investeringen bij zomernota 2019	12.667.116	5.025.605	475.200	4.580.000	22.747.921

4.2 Exploitatievoordeel doorschuiven kredieten

Bij de tussentijdse rapportage worden alle kredieten beoordeeld en wordt ook nagegaan of de realisatie (van de uitgaven) volgens de planning verlopen. In totaal wordt er iets meer dan 10 miljoen doorgeschoven naar 2020 en verder. De belangrijkste overhevelingen zijn:

- Bijdrage knooppunt Raalte (€ 4,5 miljoen)
- Krediet leefbaarheid en verkeersveiligheid Laag Zuthem (€ 0,35 miljoen)
- Gemeentelijke bijdrage N348 (€ 0,25 miljoen)
- Maatregelen N35 deeltraject Mariënheem - West (€ 0,75 miljoen)
- Transformatiebudget Sociaal Domein (€ 0,25 miljoen)
- Beschermd wonen (€ 0,25 miljoen)
- Herontwikkeling Spoorzone (€ 0,35 miljoen)
- Huisvesting Korenbloem (€ 0,5 miljoen)
- Binnenklimaat gemeentehuis (€ 0,75 miljoen)
- Diversen afgerond (€ 2 miljoen)

Als gevolg van het doorschuiven van de kredieten is een eenmalig rentevoordeel ontstaan in 2019 van € 94.834 en voor 2020 eenmalig een bedrag van € 71.107.

Daarnaast worden er kredieten die beschikbaar zijn gesteld bij nieuw beleid 2019 doorgeschoven naar 2020. Het doorschuiven van kredieten naar 2020 heeft een eenmalig voordeel van € 1.140.339 in 2019 en een eenmalig nadeel van € 1.140.339 in 2020 tot gevolg. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door het doorschuiven van het krediet infrastructurele maatregelen N35.

Kredieten die zich afwikkelen via reserves en voorzieningen hebben geen direct gevolg voor de exploitatie.

Voorgesteld wordt het eenmalig rentevoordeel voor 2019 van € 94.834 en voor 2020 van € 71.107 te ramen als gevolg van doorschuiven kredieten. Daarnaast wordt voorgesteld het eenmalige voordeel van € 1.140.339 in 2019 en eenmalig nadeel van € 1.140.339 in 2020 te ramen.

Hoofdstuk 5: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Burgemeester M. Dadema
Paragraafcoördinator: Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

5.1 Inleiding

Vanuit de bedrijfsvoering zijn er weinig afwijkingen te rapporteren. De organisatieontwikkeling 'Ons Raalte' vordert gestaag. Sinds 1 januari werken we vanuit zes domeinen. Daarbinnen wordt ingezet op de vorming en ontwikkeling van sterke clusters. Informatiemanagement wordt breed in de organisatie verankerd. De DOWR-samenwerking is stabiel. De personeels- en salarisadministratie is in de nieuwe structuur verankerd binnen het domein Bedrijfsvoering en werkt aan de uitvoering van het opgestelde teamontwikkelplan.

5.2 Bescherming persoonsgegevens

De functionaris gegevensbescherming (FG) heeft geconstateerd dat de oorspronkelijk geraamde uren niet voldoende zijn om zijn rol goed te kunnen vervullen. Onder meer de structurele afstemming over privacy vraagstukken tussen FG en gemeente en de beoordeling van de privacy impact analyses vragen in ieder geval in deze eerste fase meer inzet. Daarom is het contract met de FG uitgebreid van vijf naar acht uur per maand. Parallel onderzoeken we samen met Olst-Wijhe en Deventer op welke manier we de komend jaren de FG-functie binnen de drie gemeenten structureel willen aanstellen. Vooralsnog zijn daarom de extra middelen enkel voor 2019 geraamd.

Voorgesteld wordt om eenmalig € 7.200 aanvullend te ramen voor het contract met de functionaris gegevensbescherming.
--

5.3 Medewerkers

De voorbereidingen voor de implementatie van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) loopt op schema. In samenwerking met Deventer en Olst-Wijhe worden taken verdeeld en uitgevoerd. Op deze manier wordt de extra inzet en kosten per gemeente zo veel mogelijk beperkt. Voor de uitvoering van het Raalter onderdeel van het project is substantieel extra inzet van capaciteit en middelen noodzakelijk (€ 40.500 projectcapaciteit HR / juridisch / ICT tot en met het eerste kwartaal 2020 en € 10.000 opleidingskosten). Deze kosten zijn niet op te vangen binnen de reguliere bedrijfsvoering.

Voorgesteld wordt om een krediet van totaal € 50.500 ter beschikking te stellen voor de implementatie van de WNRA.
--

5.4 Instellen plafond reserve SPP

Instellen plafond reserve SPP

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2018 heeft uw raad een motie aangenomen om per 1 januari 2019 een financieel plafond in te stellen voor de reserve SPP ter hoogte van € 800.000 en de reserve SPP bij de zomernota af te romen tot het plafondbedrag met als peildatum 1 januari 2019.

De werkelijke stand van de reserve SPP bedroeg per 1 januari 2019 € 1.080.168. Voorgesteld wordt het aflossingsschema van het destijds ingestelde revolving fund alsmede de voorfinanciering reserve SPP per 1 januari 2019 aan te passen aan dit plafond. Dit betekent dat in plaats van het reeds in de begroting 2019 opgenomen aflossingsbedrag ad € 70.000 nu een bedrag van € 280.168 wordt afgelost, ofwel een extra aflossing van € 280.168 - € 70.000 = € 210.168 in 2019.

Voorgesteld wordt per 1 januari 2019 een plafond in te stellen voor de reserve Strategische Personeels Planning van € 800.000 en dat in plaats van het reeds in de begroting 2019 opgenomen aflossingsbedrag ad € 70.000 nu een bedrag van € 280.168 wordt afgelost, ofwel een extra aflossing van € 280.168 - € 70.000 = € 210.168 in 2019.

5.5 Kadernota

Op 9 mei 2019 is de kadernota 2020-2023 door de raad vastgesteld. Zoals reeds aangekondigd bij het procesvoorstel kadernota (vastgesteld 20 december 2018), brengt de invoering van de kadernota extra kosten met zich mee. Het betreft hier zowel € 10.000 externe kosten (begeleiding ambtelijke- en raadsessie), als € 20.000 interne kosten (ambtelijke capaciteit). De eventuele structurele kosten kunnen pas geraamd worden na de evaluatie en een definitief besluit over hoe de kadernota in de toekomst ingezet wordt.

Voorgesteld wordt voor 2019 € 30.000 eenmalig te ramen voor het opstellen van de kadernota.

5.6 Huisvesting

Zoals in de kadernota aangegeven, is er voor een breder huisvestingsconcept een sluitende businesscase nodig. Dat betekent dat de inkomsten en de uitgaven met elkaar in balans moeten zijn in een sluitende businesscase. We willen de mogelijkheden verkennen die er zijn om gezamenlijk met maatschappelijke partners te gaan huisvesten. Om hier een volgende stap in te maken, willen we een bredere inventarisatie doen van het maatschappelijk vastgoed in het centrum van Raalte. Hiertoe wordt een strategische sessie georganiseerd met een aantal maatschappelijke partners binnen de gemeente. We streven ernaar om deze in de zomer plaats te laten vinden, zodat we na de zomer verder kunnen met de vervolgstappen. Hoe deze vervolgstappen er uit gaan zien, is afhankelijk van de opbrengst van de sessie.

5.6.1 Vervanging bureaustoelen

De bureaustoelen voor de medewerkers in het gemeentehuis en bij de werf zijn technisch aan vervanging toe. Aanvankelijk was deze vervanging gekoppeld aan het project Huisvesting Gemeentehuis. Voor het nieuwe huisvestingsconcept wordt echter eerst een strategische sessie georganiseerd om te onderzoeken of er een budgettair neutrale business case te maken is. Omdat vervanging van de stoelen niet direct verbonden is aan dit project en voor de arbeidsomstandigheden van de medewerkers vervanging nodig is, worden ze in dit najaar aangeschaft. Wel wordt al rekening gehouden met uitkomsten uit het huisvestingsonderzoek, waarbij bleek dat lang niet alle werkplekken bezet worden en dus ook niet alle stoelen worden vervangen. Rekening wordt gehouden met een flexfactor van 0,7. Ook worden de ca. 25 stoelen die op maat gekocht zijn voor medewerkers met zitproblemen niet nu vervangen. Al met al gaat het om ca. 165 stoelen voor een verwacht bedrag van ca. € 70.000. Deze investering brengt kapitaallasten met zich mee van € 8.540 die al gedekt zijn binnen de bestaande DOWR-FZ-budgetten.

Voorgesteld wordt om een krediet van € 70.000 beschikbaar te stellen en de kapitaallasten van € 8.540 ten laste te brengen van de stelpost vervangingsinvesteringen.

Hoofdstuk 6: Sociaal domein

Portefeuillehouder: Wethouders G. Toeter en J. van Loevezijn
Paragraafcoördinator: Domeinmanager T. Schrör

6.1 Inleiding

Vanaf het jaar 2015 hebben gemeenten er een groot aantal taken in het sociaal domein bij gekregen. Het gaat daarbij om een aantal voormalige Awbz-taken, de uitvoering van de Jeugdwet en de Participatiewet/WSW.

De beleidsonderdelen van deze drie gedecentraliseerde overheidstaken in het sociaal domein zijn opgenomen in de programma's 3 Onderwijs, werk en inkomen en 4 Maatschappelijke ondersteuning & jeugdhulp. De uitvoering van de beleidsvoornemens ligt op schema.

In deze paragraaf gaan wij met name in op de financiële stand van zaken. U treft eerst een 'overall' stand van zaken 2019 aan van het sociaal domein 'breed'. Aansluitend zoomen we nader in op de Wmo, Jeugdzorg en Participatie.

Voor het onderdeel WMO verwachten we binnen de begroting te blijven. Voor het onderdeel Jeugd en Participatie verwachten we een overschrijding. Voor 2019 kunnen we de verwachte overschrijdingen opvangen middels beschikking over de reserve Zorg en Participatie. We geven in deze paragraaf alleen de afwijkingen ten opzichte van de begroting 2019 weer.

De opbouw van deze paragraaf ziet er als volgt uit:

2. Stand van zaken sociaal domein breed
3. Stand van zaken Wmo
4. Stand van zaken Jeugd
5. Stand van zaken Participatie

6.2 Sociaal domein breed

Per 1 januari 2019 zijn de middelen integratie uitkering Wmo en integratie-uitkering Jeugdhulp (exclusief voogdij/18+) overgeheveld naar de algemene uitkering. De ontwikkeling van de rijksinkomsten van de drie decentralisaties in het sociaal domein zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

Ontwikkeling inkomsten Sociaal domein

Bedragen in €

- is voordeel

Inkomsten Rijk	Begroting 2019 (op basis van meicirculaire 2018)	Bijgestelde begroting 2019 zomernota (op basis van meicirculaire 2019)	Mutatie 2019
WMO taken vanaf 2015	5.110.441	5.253.441	-143.000
Jeugdhulp	6.560.872	7.549.872	-989.000
Participatie (SW/re-integratie)	4.524.625	4.591.715	-67.090
Totaal	16.195.938	17.395.028	-1.199.090

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat we als gevolg van de meicirculaire 2019 € 1.199.090 meer ontvangen van het Rijk ten opzichte van de begroting 2019. De begroting 2019 is gebaseerd op de cijfers uit de meicirculaire 2018 en zijn bij de zomernota 2019 bijgesteld naar aanleiding van de cijfers uit de meicirculaire 2019. Voor de jeugdhulp zijn door het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld, voor Raalte in 2019 circa € 750.000, daarnaast ontvangen we € 200.000 van het Rijk voor loon- en

prijswontwikkeling 2019 jeugdhulp. Ook de stijging Wmo en participatie wordt voornamelijk veroorzaakt door een compensatie voor loon- en prijswontwikkeling 2019.

6.3 Stand van zaken Wmo

Ontwikkelen inkomsten en uitgaven WMO taken vanaf 2015

Bedragen in €

- is voordeel

	Begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019 zomernota	Mutaties 2019
Rijksmiddelen WMO taken vanaf 2015	5.110.441	5.253.441	-143.000
Overige middelen (o.a. HH2)	334.536	334.536	0
Totaal inkomsten	5.444.977	5.587.977	-143.000
Formatie en algemene kosten	752.533	752.533	0
Algemene voorzieningen	649.464	651.961	2.497
Individuele voorzieningen	3.517.500	3.271.000	-246.500
Totaal uitgaven	4.919.497	4.675.494	-244.003
Prognose resultaat WMO 'nieuw'	-525.480	-912.483	-387.003

Opmerking 1: In het beschikbare budget WMO zijn aan de integratie-uitkering middelen toegevoegd. Onder andere omdat een gedeelte van de Huishoudelijke Hulp (HH2) is overgegaan naar Lichte ondersteuning thuis dat onder WMO nieuwe taken valt.

In 2019 verwachten we net als in voorgaande jaren de Wmo taken vanaf 2015 ruim binnen de beschikbare middelen uit te voeren. Op basis van de huidige prognose verwachten we een positief resultaat van € 912.483. Dit is € 387.003 hoger dan begroot. Het resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere rijksmiddelen en door lagere kosten dan begroot op de Wmo begeleiding. Het uiteindelijke resultaat Wmo wordt bij de jaarrekening 2019 toegevoegd of onttrokken aan de Reserve Zorg.

6.4 Stand van zaken Jeugd

Ontwikkeling inkomsten en uitgaven jeugdhulp

Bedragen in €

- is voordeel

	Begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019 zomernota	Mutaties 2019
Rijksmiddelen Jeugdhulp	6.560.872	7.549.872	-989.000
Aanvullende middelen	69.719	69.719	0
Totaal inkomsten	6.630.591	7.619.591	-989.000
Formatie en algemene kosten	495.716	495.716	0
Algemene voorzieningen	366.267	423.936	57.669
Individuele voorzieningen	6.839.246	7.169.231	329.985
Totaal kosten	7.701.229	8.088.883	387.654
Prognose resultaat Jeugd	1.070.638	469.292	-601.346

Voor het uitvoeren van de jeugdhulp hebben we van het Rijk extra middelen gekregen voor de jaren 2019, 2020 en 2021. Het betreft € 753.000 in 2019 en € 565.000 voor 2020 en 2021. Daarnaast ontvangen we structureel ruim 200.000 aan loon- en prijscompensatie 2019. In totaal ontvangen we voor 2019 € 989.000 aan middelen van het Rijk. Op basis van de prognose verwachten we een stijging van de jeugdhulpkosten van € 387.654, mede veroorzaakt door de loon- en prijsstijging. Het geprognosticeerde tekort op de Jeugd over 2019 is € 469.292. Het uiteindelijke resultaat jeugd wordt bij de jaarrekening toegevoegd of onttrokken aan de reserve Zorg.

6.5 Stand van zaken Participatie

In de onderstaande tabel zijn de decentralisatie taken participatie vanaf 2015 weergegeven.

De integratie- uitkering SW en re-integratie zijn met € 67.090 toegenomen door loon- en prijsindexatie 2019. De totale uitgaven zijn € 13.373 lager dan begroot en liggen in lijn met de begroting 2019.

Ontwikkeling inkomsten en uitgaven Participatie

Bedragen in €

- is voordeel

	Begroting 2019	Bijgestelde begroting 2019 zomernota	Mutaties 2019
Integratie-uitkering SW	4.213.840	4.257.346	-43.506
Integratie-uitkering (deel re-integratie)	310.785	334.369	-23.584
Aanvullende middelen	313.117	313.117	-
Totaal inkomsten	4.837.742	4.904.832	-67.090
Uitgaven wet Sociale Werkvoorziening	4.688.141	4.652.850	-35.291
Re-integratie uitgaven	250.967	272.875	21.908
Uitvoeringskosten	313.117	313.117	0
Totaal kosten	5.252.225	5.238.842	-13.383
Prognose resultaat SW	474.301	395.504	-78.797
Prognose resultaat re-integratie	-59.818	-61.494	-1.676
Prognose resultaat Participatie	414.483	334.010	-80.473

6.5.1 Wet sociale werkvoorziening

Bij de start van de Stichting Werk in 2016 is uit onderzoek van Langedijk een begroot tekort van € 474.301 voor het jaar 2019 geraamd. Het verwachte tekort voor 2019 is op basis van de eerste rapportage van Stichting Werk over 2019 circa € 400.000.

6.6 Ontwikkeling reserves sociaal domein

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de ontwikkelingen in de beide reserves zoals die op basis van de eerste maanden van het jaar 2019 worden voorzien.

Ontwikkeling reserve Zorg

Bedragen in €

Reserve Zorg	Storting	Onttrekking	Stand
Stand per 1-1-2019			3.776.885
Prognose resultaat WMO taken vanaf 2015	912.483		
Prognose resultaat WMO 'oude taken'	147.860		
Resultaat Jeugd		469.292	
Totaal	1.060.343	469.292	
Subtotaal			4.367.936
Transformatiebudget		385.000	
Projectleiding transformatie		75.000	
Gebiedscoördinator buitengebied		64.200	
Totaal		524.200	
Verwachte stand per 31-12-2019			3.843.736

Ontwikkeling reserve Participatie

Bedragen in €

Reserve participatie	Storting	Onttrekking	Stand
Stand per 01-01-2019			882.056
Prognose resultaat bijstandsverlening (PW)	6.163		
Prognose resultaat bijstandsverlening (BBz)			
Prognose resultaat bijzondere bijstand	11.236		
Prognose resultaat WSW		395.504	
Prognose resultaat re-integratie middelen	61.494		
Prognose resultaat schulddienstverlening			
Subtotaal	78.893	395.504	
			565.445
Restant claims 2019 en verder			
Implementatiekrediet WSW		16.376	
Claims gebiedscoördinator		71.680	
Saldo 31-12-2019 na aftrek claims			477.389

6.7 Resumé

Bij de overheveling van taken voor het sociaal domein is besloten dat de taken budget neutraal worden uitgevoerd. Dit betekent dat jaarlijks de voor- en nadelen worden verevend via de reserves Zorg en Participatie. Voor 2019 is de huidige prognose van circa € 900.000 op de Wmo taken vanaf 2015 en een negatief resultaat van circa € 500.000 op de Jeugdhulp, die worden verrekend met de reserve Zorg. Voor de Participatie taken is er een verwacht tekort circa € 300.000, die wordt opgevangen uit de Reserve Participatie.

Hoofdstuk 7: Stand van zaken bouwgrondexploitatie

Portefeuillehouder: Wethouder W. Wagenmans
Paragraafcoördinator: Directeur A. Nijman

7.1 Inleiding

In de Projectenrapportage Gebiedsontwikkeling 2019 wordt de voortgang van de ruimtelijke plannen binnen de gemeente Raalte beschreven. Conform de Nota Grondbeleid en de vernieuwde BBV-voorschriften dienen de grondexploitaties van de lopende plannen jaarlijks herzien te worden. Deze geactualiseerde grondexploitaties zijn eveneens in de Projectenrapportage opgenomen.

De Projectenrapportage Gebiedsontwikkeling 2019 maakt onderdeel uit van de Zomernota 2019 en wordt derhalve gelijktijdig vastgesteld.

7.2 Algemeen

7.2.1 Woningbouw

We zien dat de woningmarkt zich hersteld heeft en er veel vraag is naar nieuwbouwwoningen. De komende jaren staan kwantitatief voldoende nieuwbouwprojecten in de planning om aan de woningvraag te kunnen voldoen. Binnen de woningbouwprogrammering willen we daarnaast ook ruimte blijven bieden aan nieuwe kwalitatief goede nieuwbouwprojecten en maatwerk bieden in de kernen.

7.2.2 Bedrijvenmarkt

Het is belangrijk voor de gemeente om uitgeefbare bedrijventerrein op voorraad te hebben om zodoende de dynamiek binnen het bedrijfsleven te kunnen accommoderen. In Raalte concentreert dit aanbod zich op de locatie De Zegge VII. Hier is circa 18,2 ha. (1-1-2019) bedrijventerrein beschikbaar. Ook in de bedrijvenmarkt zien we de belangstelling voor een kavel toenemen.

7.3 Bouwgrond in exploitatie

De gemeente Raalte kent 14 actieve grondexploitaties. Conform de Nota Grondbeleid en de BBV-voorschriften moeten deze jaarlijks geactualiseerd worden.

De gezamenlijke herziene grexten laten het volgende resultaat zien:

Resultaat grexten

Resultaat	Jaarrekening 2018		Projectenrapportage 2019		Verschil	
	CW 1-1-2019	EW	CW 1-1-2019	EW	CW 1-1-2019	EW
Pos. expl resultaat	6.223.005	6.863.422	6.671.850	7.330.092	448.845	466.670
Neg. expl resultaat	-5.363.307	-6.932.846	-5.038.526	-6.501.718	324.781	431.128
Totaal	859.698	-69.424	1.633.324	828.374	773.626	897.798

Het overzicht laat zien dat het totale exploitatieresultaat op eindwaarde positief is.

Op grond van de BBV-voorschriften is in 2018 tussentijds een deel van het verwachte exploitatieresultaat reeds als tussentijdse winstneming (2,7 mln.) genomen.

Het totaal van de complexen met een negatief exploitatieresultaat (op contante waarde) is afgenomen met € 324.781. Dit betekent dat de voorziening verwachte verliezen met hetzelfde bedrag verminderd kan worden (ten gunste van de algemene reserve grondexploitaties).

Het verschil van het totaal exploitatieresultaat projectenrapportage 2019 ten opzichte van jaarrekening 2018 wordt met name veroorzaakt door:

- een daling van het rentepercentage vanaf 1-1-2020 met 0,05%;
- aanpassing nog te maken kosten bouw- en woonrijp maken op basis van laatste aanbestedingen en genoemde normbedragen.

Complex Franciscushof / Zuidrand

In de geactualiseerde grondexploitatie van complex 17 Franciscushof is geen rekening gehouden met de ontwikkeling rondom de zuidrand van dit plangebied.

Door onder andere de verbreding van de N35 en gewijzigde inzichten met betrekking tot het gewenste woningbouwprogramma voor dit plangebied zijn de voorbereiding gestart voor een nieuwe inrichting van de zuidrand, waarbij onderdelen zoals duurzaamheid, groen en water belangrijke pijlers zijn. Hierdoor zal het aantal m² uitgeefbaar gebied naar alle waarschijnlijkheid minder worden dan voorzien in het bestemmingsplan. Door de als gevolg daarvan lagere grondopbrengsten bestaat de mogelijkheid dat het huidige positieve exploitatieresultaat onder druk komt te staan. Mocht de exploitatie negatief worden, zal hiervoor een voorziening moeten worden getroffen ten laste van de algemene reserve grondexploitaties.

Kavelverkoop woningbouw

We zien dat de woningmarkt in Raalte zich zowel op de bestaande markt als bij de nieuwbouwprojecten hersteld heeft. In het nieuwbouwsegment is er duidelijk sprake van een grote belangstelling voor vrije kavels, waarop naar eigen idee, binnen de bestemmingsplanregels, een woning gerealiseerd kan worden. We merken wel dat de markt ook tegen beperkingen aanloopt. Bijvoorbeeld door de forse stijging van de bouwkosten (onder andere door gasloos moeten bouwen) behoort nieuwbouw niet voor een ieder tot de mogelijkheden en dat zien we dan ook terug bij de laatste uitgiftes van bouw kavels.

In de eerste helft van 2019 hebben de volgende kaveluitgiftes plaatsgevonden:

- Salland II (32 vrije kavels);
- 't Broeck Broekland (9 vrije kavels, 4 sociale huurwoningen).

De kavels in de Kleine Hagen fase 1 en in Lierderholthuis fase 1 zijn op één na allen verkocht. De voorbereidingen voor de ontwikkeling van de volgende fase zijn inmiddels gestart. De gronden hiervoor zijn reeds enige tijd in eigendom bij de gemeente.

In het volgende overzicht is de stand van zaken (medio juni 2019) van de verkoop van woningbouw kavels weergegeven.

In de kolom raming 2019 is de verwachte kavelverkoop vermeld die opgenomen is in de oorspronkelijk grondexploitaties (begroting 2019). Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties zijn in de kolom 'Projectenrapportage 2019' de aangepaste verkoopprognoses opgenomen.

Kavelverkoop woningen

Peildatum 1-6-2019				
Naam complex	Raming 2019	Proj.rapp. 2019	Verkocht 2019	In optie
Onderhanden werk woningbouw				
17- Franciscushof / de Terpen	3	3	3	3
17- Franciscushof / Singel	8	8	6	3
47- Salland II fase 2 / rijenbouw	42	28	28	0
47- Salland II fase 3 / Wittenstein	23	14	14	0
69- Oerland / Pereland Broekland	2	2	1	1
74- Borgwijk Luttenberg	1	1	1	0
76- Wörmink Mariënheem	3	6	6	1
78- de Veldegge Heeten	8	16	10	7
79- 't Broeck Broekland	4	7	4	0
84- de Kleine Hagen Laag Zuthem	1	1	0	0
88- Lierderholthuis fase 1	0	0	0	0
Totaal woningbouw	95	86	73	15

Toelichting:

- Salland II fase 2 en 3: van de in de begroting 2019 opgenomen verwachte kavelverkoop is in 2018 al een aantal kavels verkocht.

Kavelverkoop bedrijven

Het volgende overzicht geeft de werkelijke en verwachte verkoop van kantoren- en bedrijventerreinkavels weer:

Kavelverkoop bedrijven

Peildatum 1-6-2019				
Naam complex	Raming 2019	Projecten-rapportage 2019	Verkocht 2019	In optie
46- Sallandse Poort kantoren	2	1	1	0
Totaal kantoren	2	1	1	0
Onderhanden werk bedrijventerrein (in ha)				
72- de Zegge VI / ontwikkeling derden	0,2	0,2	0,15	0
77- de Zegge VII	1,3	3,5	3,5	5,9
Totaal bedrijventerrein (ha)	1,5	3,7	3,7	5,9

Kantoren

Mede door het verruimen van de vestigingsmogelijkheden is een toenemende interesse voor de kantorenlocatie Sallandse Poort merkbaar. In 2019 is één kavel inmiddels verkocht. Er zijn nog twee kavels beschikbaar.

Bedrijventerrein

Het bedrijventerrein De Zegge VII is inmiddels nagenoeg geheel bouwrijp gemaakt. Diverse ondernemers hebben aangegeven belangstelling te hebben voor een bedrijfskavel op dit bedrijventerrein. Concreet heeft dit geleid in 2019 (peildatum 1 juni) tot de verkoop van in totaal 3,5 ha. bedrijventerrein en het in optie geven van 2,4 ha. Daarnaast worden verkoopgesprekken gevoerd met diverse ondernemers die belangstelling hebben voor een nieuwe bedrijfskavel. Opgemerkt wordt dat niet alle interesse zal leiden tot een daadwerkelijke aankoop van een bedrijfskavel.

Bedrijventerrein Heino

Inmiddels zijn de voorbereidingen gestart om te komen tot een nieuw bedrijventerrein in Heino. Bij een gemeentelijke grondexploitatie moet mogelijk rekening worden gehouden met een negatief exploitatieresultaat. Hiervoor zal dan een voorziening ten laste van de algemene reserve Grondexploitatie getroffen moeten worden.

Doordat de gemeente Raalte een overcapaciteit aan bedrijventerrein heeft op de Zegge VII, zal de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein in Heino, als gevolg van de gemaakte provinciale afspraken in het kader van de bedrijventerreinen programmering, mogelijk een negatief effect hebben op de grex van de Zegge VII.

7.4 NIEGG (Nog niet In Exploitatie Genomen Gronden)

In de BBV voorschriften is opgenomen dat van gronden welke op korte termijn leiden tot BIE (bouwgrond in exploitatie) de voorbereidingskosten voor een periode van 5 jaar geactiveerd mogen worden. Hierna moeten de kosten geleid hebben tot een actieve grondexploitatie, dan wel moeten ze afgeboekt worden.

Gronden die mogelijk binnen 5 jaar leiden tot een nieuwe BIE zijn:

- Locatie voormalige Hartkampschool;
- De Kleine Hagen Laag Zuthem 2^e fase;
- Lierderholthuis 2^e fase;
- Locatie voormalig Timmermanshuis / gymzaal Nieuw Heeten.

Van alle hierboven genoemde locaties is de planologische procedure gestart c.q. in afrondende fase.

Woningbouw Heino

Na het doorlopen van een interactief proces heeft de gemeenteraad een locatie aan de Molenweg aangewezen als uitbreidingslocatie voor woningbouw. Gekozen is voor actief grondbeleid waardoor de gemeente de volledige regie voert, maar ook alle risico's heeft.

De voorbereidingen om te komen tot een nieuw bestemmingsplan zijn inmiddels gestart. Voor het opstellen van een stedenbouwkundig plan e.d. zal een extern bureau ingehuurd worden. Om de planvorming te kunnen bekostigen, wordt voorgesteld een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 100.000. De gemaakte kosten zullen te zijner tijd onderdeel gaan uitmaken van de grondexploitatie.

Voorgesteld wordt een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van € 100.000.

Woningbouw Luttenberg

Omdat de locatie Borgwijk zo goed als volgebouwd is, wordt een nieuwe woningbouwlocatie ontwikkeld om aan de vraag naar woningen in Luttenberg te voldoen.

Gekozen is voor actief grondbeleid (Wvg) waardoor de volledige regie, maar ook alle risico's voor de gemeente zijn. De inrichting etc. van de nieuwe woningbouwlocatie zal in overleg met Plaatselijk Belang en de inwoners van Luttenberg bepaald worden.

Voor de voorbereiding wordt een krediet gevraagd van € 25.000. Deze zal te zijner tijd onderdeel zijn van de op te stellen grondexploitatie.

Voorgesteld wordt een voorbereidingskrediet van € 25.000 beschikbaar te stellen.

Woningbouw Nieuw Heeten / Locatie Marissink

Om in de toekomstige woningbouw behoefte van Nieuw Heeten te kunnen voldoen, zijn de voorbereidingen gestart voor de ontwikkeling van de in gemeentelijk eigendom zijnde, locatie Marissink. In samenwerking met Plaatselijk Belang en de inwoners zal planvorming opgepakt worden. Hiervoor wordt een voorbereidingskrediet gevraagd van € 25.000, die te zijner tijd opgenomen wordt in de grondexploitatie.

Voorgesteld wordt een voorbereidingskrediet van € 25.000 beschikbaar te stellen.

7.5 Risico's

Voor de in exploitatie zijnde complexen geldt onderstaande risicokaart.

Risicokaart

Nr.	Omschrijving	GREX	Risico	Toelichting
Woningbouw				
17	Franciscushof	✔	⚠	hoge boekwaarde, lange looptijd
46	Sallandse Poort	✘	⚠	negatief exploitatieresultaat
49	Salland II fase 1	✔	✔	
47	Salland II fase 2	✔	✔	
50	Salland II fase 3	✔	✔	
69	Oerland / Pereland Broekland	✔	✔	
74	Borgwijk Luttenberg	✔	✔	
76	De Wörmink Mariënheem	✔	✔	
78	De Veldegge Heeten	✔	✔	
79	t Broeck Broekland	✔	✔	
84	Kleine Hagen Laag Zuthem	✘	⚠	negatief exploitatieresultaat
88	Lierderholthuis	✘	⚠	negatief exploitatieresultaat
Bedrijven				
72	de Zegge VI **	✔	✔	risico bij ontwikkelaar
77	de Zegge VII	✘	⚠	negatief expl.resultaat, hoge boekwaarde en lange looptijd

** de Zegge VI wordt ontwikkeld door een projectontwikkelaar

Negatief exploitatieresultaat

Een viertal exploitaties (Sallandse Poort, de Zegge VII, de Kleine Hagen Laag Zuthem 1^e fase en Lierderholthuis 1^e fase) sluit met een negatief resultaat. Conform de BBV-voorschriften is hiervoor een voorziening getroffen. Omdat het exploitatieresultaat negatief is, zal een tegenvaller direct financiële

gevolgen hebben. Er zal dan een extra storting in de Voorziening te verwachten verliezen doorgevoerd moeten worden. Deze komt dan ten laste van de Algemene reserve grondexploitatie. Omdat de complexen Kleine Hagen 1^e fase en Lierderholthuis 1^e fase in de afrondende fase zitten, is het risico binnen deze projecten beperkt.

In de toelichting van de afzonderlijke complexen in de Projectenrapportage is bij de uitwerking van de risico's en kansen, het financieel effect op het eindresultaat berekend, wanneer er sprake zou zijn van een wijziging in de parameters.

Naast de gevoeligheid met betrekking tot de parameters hebben verdere vertraging (tijd), een veranderende afzet (lagere opbrengsten) en de aanbestedingsmarkt (kostenstijging), gevolgen voor het eindresultaat. Deze scenario's zijn eveneens doorberekend.

Op basis van de doorberekende scenario's is een inschatting gemaakt van het totale financiële risico binnen de grondexploitatie. Afgerond is het totale risico berekend op € 5,45 mln. als volgt onderverdeeld:

Financiële risico grondexploitatie

Bedragen in €

Resumé	Bedrag
Woningbouw	2.067.808
Kantoren	90.764
Bedrijventerrein	3.294.602
Totaal	5.453.173
	Afgerond 5.450.000

In de jaarrekening 2018 was het risico binnen de grondexploitatie nog berekend op € 5,5 mln. Het berekende risicobedrag van € 5,45 mln. maakt onderdeel uit van het totale weerstandsvermogen.

Risico's overige terreinen

In de projectenrapportage opgenomen overzicht van Overige Terreinen zijn de niet voor ontwikkeling benodigde gronden gewaardeerd op de agrarische waarde. Het risico van bijvoorbeeld afwaarderen is hierdoor niet meer aanwezig. Gronden die niet meer nodig zijn om in portefeuille te houden, worden verkocht. Het risico binnen het onderdeel Overige Terrein is derhalve zeer beperkt.

7.6 Reservepositie grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie kent per 1-1-2019 een stand van € 5 mln. Dit is de in de Nota Grondbeleid bepaalde bovengrens.

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties 2019 is de volgende prognose van de Algemene reserve grondexploitatie voor 2019 opgemaakt:

Stand Algemene reserve grondexploitatie 2019

Bedrag in €

Omschrijving	Jaarrekening 2018	2019
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000
Stortingen	3.743.940	2.548.000
Onttrekkingen	308.658	823.500
Afroming reserve	3.435.282	1.724.500
Stand per 31-12	5.000.000	5.000.000

De stortingen 2019 bestaan voor een groot deel uit de op basis van de geactualiseerde grexen 2019 berekende tussentijdse winstneming van € 2,1 m.; als volgt opgebouwd:

Tussentijdse winstneming 2019 totaal op basis van geactualiseerde GREXen

Bedragen in €

Complex	Winstneming 2019
49 Salland II fase 1	50.000
47 Salland II fase 2	1.250.000
69 Broekland Oerland	170.000
74 Borgwijk Luttenberg	175.000
76 Wormink Mariënheem	200.000
78 Veldegge Heeten	200.000
79 t Broeck Broekland	65.000
Totaal	2.110.000

In de jaarrekening 2019 zal de definitieve winstneming bepaald worden, afhankelijk van de werkelijke kosten en opbrengsten.

Het berekende surplus (€ 1.724.500) boven de grens van € 5 mln. komt ten gunste van de Algemene bestemmingsreserve. De Algemene reserve grondexploitatie maakt onderdeel uit van het totale weerstandsvermogen.

In het overzicht hierboven is geen rekening gehouden met de risico's van een mogelijke negatieve exploitatie bij de volgende actuele ontwikkelingen:

- (Her)ontwikkeling Zuidrand Franciscushof;
- Bedrijventerrein Heino en financiële gevolgen hierdoor voor de Zegge VII.

Voorziening te verwachte verliezen

Na actualisatie van de grexen blijkt dat een bedrag van € 325.781 teruggestort kan worden vanuit de Voorziening te verwachte verliezen naar de Algemene reserve grondexploitatie.

De voorziening is als volgt opgebouwd:

Voorziening te verwachten verliezen

Bedragen in €

Negatieve exploitatieresultaat	Jaarrekening 2018	Projectenrapp. 2019	Mutatie t.o.v. jaarrek. 2018
46 Sallandse Poort	-657.221	-632.486	24.735
77 de Zegge VII	-4.363.122	-4.063.324	299.798
84 Kl. Hagen Laag Zuthem	-137.161	-135.954	1.207
88 Lierderholthuis	-205.803	-205.762	41
Totaal neg. GREX	-5.363.307	-5.037.526	325.781

7.7 Parameters

Bij het herzien van de grondexploitaties (GREX) is rekening gehouden met de volgende parameters:

Parameters GREX

Omschrijving	2018	2019	2020 e.v.	Toelichting
Rentepercentage nieuwe investeringen	1,45%	1,50%	1,45%	
Rentepercentage boekwaarde	1,45%	1,50%	1,45%	
Kostenstijging GWW	1,5%	3,0%	3,0%	* vanaf 2022 2%
Kostenstijging plankosten	1,5%	2,0%	2,0%	* vanaf 2022 1%
Opbrengstenstijging woningbouw	0,0%	1,5%	1,5%	* vanaf 2022 1%
Opbrengstenstijging bedrijven	0,0%	0,0%	0,0%	

Normbedragen

Bij de actualisatie van de grondexploitaties is rekening gehouden met de volgende normbedragen:

- Bouwrijp maken € 20 p/m² bruto oppervlakte
- Woonrijp maken € 15 p/m² bruto oppervlakte of € 25 p/m² netto oppervlakte openbaar gebied
- Groenvoorziening € 3 p/m² bruto oppervlakte of € 7 p/m² netto oppervlakte openbaar gebied
- Aanleg parkeerplaats € 2.319 per parkeerplaats
- Openbare verlichting € 1.405 per lichtmast bedrijventerrein en € 1.450 per lichtmast woningbouw

De genoemde normbedragen zijn door de accountant bij de controle van de jaarrekening 2018 als reëel beoordeeld.

Complexen grondexploitatie

De afzonderlijke complexen worden in de Projectenrapportage gebiedsontwikkeling 2019 nader toegelicht.

Hoofdstuk 8: Financiële overzichten

Wat heeft het ons (tot nu toe) gekost?

Bedragen in €

S=structureel

- is voordeel

E=eenmalig

Prog. Taak	Ontstaan door:	S/E	2019	2020	2021	2022
Autonome ontwikkelingen/extra budgetten exploitatie						
1	8.1	ICT-koppeling omgevingsvergunningen zaaksysteem	E	24.000		
1	8.1	ICT-koppeling omgevingsvergunningen zaaksysteem	E	32.000		
1	8.2	Vorbereidingskrediet woningbouw Heino	E	100.000		
1	8.2	t.l.v. grondexploitatie	E	-100.000		
1	8.2	Vorbereidingskrediet woningbouw Luttenberg	E	25.000		
1	8.2	t.l.v. Grondexploitatie	E	-25.000		
1	8.2	Vorbereidingskrediet woningbouw Nieuw Heeten	E	25.000		
1	8.2	t.l.v. Grondexploitatie	E	-25.000		
2	2.1	Oeverbeschoeiing Raalte-N. (€ 54.000)	S	0	2.268	2.268
2	2.1	Onttrekking reserve IVOR (€ 54.000) dekking kapitaallasten	E	-54.000		
2	2.1	Onderhoudswerkzaamheden civieltechnische kunstwerken	E	46.000		
2	2.1	Onttrekking reserve IVOR	E	-46.000		
2	2.1	Kapitaallasten investering vervanging duikerbruggen (krediet € 244.000)	S	0	11.468	11.468
2	7.2	Terugramen dubbele lasten Olykampen (krediet € 247.000)	S	0	-11.609	-11.609
2	7.2	Lagere onttrekking voorziening riolering (krediet € 247.000)	S	0	11.609	11.609
2	0.4	Ondersteuning aanbesteding voertuigen	E	32.000		
2	7.5	Hogere opbrengst begraafplaatsen	E	-60.000		
2	7.3	Kosten gemeentelijke afvalverwerking	E	20.000		
2	2.1	Verlagen krediet glasvezel	E	-63.700		
2	0.10	t.g.v. algemene bestemmingsreserve	E	63.700		
3	4.3	Lagere kosten peuterwerk	E	-100.000		
4	7.1	Voordelig resultaat GGD	E	-120.000		

Prog.	Taak	Ontstaan door:	S/E	2019	2020	2021	2022
5	7.3	Lagere kosten eindafrekening Rova 2018	E	-125.486			
5	7.3	Storting in voorziening afvalverwijdering	E	125.486			
7	5.1	Lokaal sportakkoord	E	50.000			
7	5.2	Storting in Reserve gekoppelde reserve afschrijvingslasten kunstgras sportterreinen	E	215.000			
7	5.2	Beschikking reserve afschrijvingslasten waterveld SMHC	E	-100.000			
7	5.2	Beschikking reserve renovatie sportvelden	E	-115.000			
7	5.2	Kapitaallasten kunstgras sportterreinen (zandveld € 215.000)	S		18.481	18.481	18.481
7	5.2	Onttrekking gekoppelde reserve afschrijvingslasten sportterreinen	S		-14.686	-14.686	-14.686
7	5.2	Afschrijvingskosten kunstgrasvelden	E	82.146			
7	5.2	tlv reserve renovatie sportvelden	E	-82.146			
7	5.1	Gem. bijdrage verlies Sportbedrijf	E	125.000			
7	5.1	Onderzoek Sportbedrijf	E	20.000			
7	5.2	Onttrekking reserve eenmalige aanloopverliezen Nieuw Tijenraan	E	-145.000			
8	1.1	Teruggave Veiligheidsregio IJsselland	E	-63.000			
9	0.2	Verhogen budget verkiezingen	E	38.000			
9	0.1	Plaatsvervangend griffier	S	8.800	8.800	8.800	8.800
10	0.5	Lagere rentelasten	E	-200.000			
10	0.5	Vrijvallen stelpost renteschommelingen	E	-200.000			
10	0.8	Verkoop strook grond	E	-9.000			
10	0.8	Parkeercompensatie	E	-19.770			
10	0.5	Hogere dividend BNG	E	-43.612			
10	0.5	Lagere opbrengst dividend Vitens	E	62.474			
10	0.5	Hogere opbrengst dividend Enexis	E	-7.722			
10	0.5	Hogere opbrengst dividend Rova	E	-46.115			
10	0.7	Hogere algemene uitkering meicirculaire 2019	S	-1.202.571	-1.939.095	-1.580.266	-845.402
10	0.8	Stelpost extra middelen jeugdzorg	S	753.000	565.000	565.000	0
10	0.8	Stelpost loon-en prijsindexatie 2019 jeugd	S	205.000	206.000	208.000	208.000
10	0.8	Stelpost loon-en prijsindexatie 2019 WMO taken na 2015	S	178.000	181.000	183.000	184.000

Prog.	Taak	Ontstaan door:	S/E	2019	2020	2021	2022
10	0.8	Stelpost loon- en prijsindexatie reïntegratie klassiek	S	3.000	3.000	3.000	3.000
10	0.8	Stelpost uitbreiding toezicht en handhaving kinderopvang	S	15.000	15.000	15.000	15.000
10	0.8	Stelpost voorschoolse voorziening peuters	S	-21.000	-41.000	-62.000	-62.000
10	0.8	Stelpost verhoging leeftijdsgrenzen ginshuizen	S	4.000	11.000	14.000	17.000
10	0.8	Stelpost Rijksvaccinatieprogramma	S	71.000	71.000	71.000	71.000
10	0.8	Stelpost invoering Wvggz	S		44.000	44.000	45.000
10	0.8	Stelpost vergoeding waterschapsverkiezing	S	27.000	0	0	0
10	0.8	Stelpost maatschappelijke begeleiding asielmigranten	S	101.910	0	0	0
10	0.8	Stelpost verhoging taalniveau statushouders	S	43.255	43.255	0	0
10	0.8	Verhoogde stelpost buurtsportcoaches	S	14.756	14.756	14.756	14.756
10	0.8	Verlagen stelpost armoedebestrijding kinderen	S	0	-5.000	-5.000	-5.000
10	0.8	Stelpost BTW Compensatiefonds	S	130.000	130.000	130.000	130.000
10	0.8	Stelpost loonontwikkeling begroting 2020	S		939.000	939.000	939.000
10	0.8	Stelpost prijsstijging	S		400.000	400.000	400.000
10	0.8	Stelpost WMO-abonnementstarief	S	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
10	0.8	Stelpost volumegroei Sociaal Domein	S		-150.000	-308.000	-481.000
10	0.8	Stelpost areaaluitbreiding en groei bijstand	S	-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
10	0.8	Stelpost suppletieuitkering Sociaal Domein	S	-46.500	-46.500	-46.500	
10	Div	Activa afschrijvingsbeleid	S	-87.265	-87.265	-87.265	-87.265
10	2.1	Kapitaallasten wegen	S	100.000	100.000	100.000	100.000
10	2.1	t.l.v. onderhoudsbudgetten	S	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
10	Div	Activa afschrijvingsbeleid gebouwen	E	139.213	144.213	149.213	154.213
10	Div	Voordeel kapitaallasten door uitstel vervangingsinvesteringen	E	-106.000			
10	0.4	Functionaris gegevensbescherming	E	7.200			
10	0.4	Implementatie WNRA	E	50.500			
10	0.4	Mutaties reserve SPP a.g.v. instellen plafond	E	-210.168			
10	0.4	Opstellen kadernota	E	30.000			
10	0.4	Vervanging bureaustoelen (krediet € 70.000)	S		8.540	8.540	8.540

Prog. Taak	Ontstaan door:	S/E	2019	2020	2021	2022
10 0.4	Stelpost vervangingsinvesteringen	S		-8.540	-8.540	-8.540
Div Div	Eenmalige kleine en administratieve wijzigingen	E	-10.000			
Div Div	Structurele kleine en administratieve wijzigingen	S	18.000	18.000	18.000	18.000
Div Div	Voordelen doorschuiven kredieten naar 2020	E	-94.834	-71.017		
Div Div	Doorschuiven kredieten naar 2020	E	-1.140.339			
Div Div		E		1.140.339		
Totaal gevolgen zomernota 2019			-1.943.788	1.452.017	531.269	584.633
Totaal eenmalig			E -1.999.173	1.213.535	149.213	154.213
Totaal structureel			S 55.385	238.482	382.056	430.420
Totaal			-1.943.788	1.452.017	531.269	584.633

Aanpassingen per programma totaal

Bedragen in €

- is voordeel

Nr	Programma	2019	2020	2021	2022
1	Ruimt.ontwikkeling, woon- en werkomg.	56.000	0	0	0
2	Integraal beheer openbare ruimte	-62.000	13.736	13.736	13.736
3	Onderwijs, werk en inkomen	-100.000	0	0	0
4	Maatsch. ondersteuning en jeugdhulp	-120.000	0	0	0
5	Duurz.heid, klimaatadaptatie, energietrans.	0	0	0	0
6	Economie	0	0	0	0
7	Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed	50.000	3.795	3.795	3.795
8	Openbare orde en veiligheid	-63.000	0	0	0
9	Bestuur en dienstverlening	46.800	8.800	8.800	8.800
10	Alg. dekkingsmiddelen, resultaten, onvoorz.	-524.415	338.364	486.938	540.302
Div	Divers	-1.227.173	1.087.322	18.000	18.000
Totaal		-1.943.788	1.452.017	531.269	584.633

Begroting 2019 na wijzigingen zomernota

Bedragen in €

- is voordeel

Prog. nr	Begroting 2019			Prognose 2019			Verschil saldo begroting-prognose	
	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019		
1	17.665.977	-14.923.605	32.589.582	17.871.977	-14.773.605	32.645.582	56.000	
2	15.582.090	-6.456.857	22.038.947	15.616.390	-6.360.557	21.976.947	-62.000	
3	16.963.574	-7.128.617	24.092.191	16.863.574	-7.128.617	23.992.191	-100.000	
4	22.692.279	-1.600.784	24.293.063	22.572.279	-1.600.784	24.173.063	-120.000	
5	3.382.237	-3.850.022	7.232.259	3.382.237	-3.850.022	7.232.259	0	
6	1.156.363	-720.717	1.877.080	1.156.363	-720.717	1.877.080	0	
7	6.607.774	-1.332.517	7.940.291	7.099.920	-890.371	7.990.291	50.000	
8	3.017.365	-227.400	3.244.765	3.017.365	-164.400	3.181.765	-63.000	
9	2.408.913	-627.614	3.036.527	2.455.713	-627.614	3.083.327	46.800	
10	12.709.821	-65.318.260	78.028.081	13.661.890	-63.841.776	77.503.666	-524.415	
Div	0	0	0	-1.227.173	0	-1.227.173	-1.227.173	
Totaal		102.186.393	102.186.393	204.372.786	102.470.535	-99.958.463	202.428.998	-1.943.788

BIJLAGEN

Stand algemene bestemmingsreserve 2019

Bedragen in €

Omschrijving	Mutatie	Stand
Stand per 01 januari 2019		11.837.963
Rekeningsresultaat 2018		484.584
Totaal		12.322.547
<i>Claims via raadsbesluit rekening 2018:</i>		
* lijst eenmalige kredieten naar 2019	-643.579	
* eenmalige uitgaven 2018 naar 2019	-548.974	
* stelposten algemene uitkering naar 2019	-84.396	
* eenmalige posten ten laste van Algemene bestemmingsreserve	-384.510	
		-1.661.459
Overbrengen kapitaalkredieten van 2018 naar 2019 al t.l.v. Algemene bestemmingsreserve	-1.592.975	
		-3.254.434
Saldo per 1-1-2019		9.068.113
Dekking begroting 2019		-1.610.896
Dekking begroting 2020		-421.959
Dekking begroting 2021		-61.901
Dekking begroting 2022		119.479
Stand algemene bestemmingsreserve per 17 juni 2019		7.092.836

Mutaties in reserves in 2019 bevoegdheid van de raad

Bedragen in €

- is voordeel

Bwn	Omschrijving reserve	WBS	Omschrijving	Bedrag
Uitname uit reserves				
101	Pago-onderzoek	M8001007	Risico Inventarisatie en Evaluatie	70.000
110	Klimaatbeleid	M8704081	Bijdrage KRW energieaanpak	17.273
113	Strategische PersoneelsPlanning	div.	Personele mutaties	570.741
126	Klimaatbeleid	M8704081	Bijdrage provincie energieaanpak bedrijven	-7.137
128	Beschermd Wonen	M8671102	Krediet beschermd wonen	222.000
136	Onderwijs gebouwen	M8454410	Exteren ondersteuning onderwijshuisvesting	20.000
137	Strategische PersoneelsPlanning	M6951702	Organisatie-ontwikkeling	27.664
141	Kracht van Salland	M8802030	Techniek Salland Next Level	16.667
Totaal uitname				937.208
Storting in reserves				
113	Strategische PersoneelsPlanning	div.	Personele mutaties	18.113
Totaal storting				18.113

Beschikbaar stellen kredieten 2019 bevoegdheid van de raad

Bedragen in €

Bwn	Omschrijving	WBS	Dekking	Bedrag
101	Risico Inventarisatie en Evaluatie	M8001007	Pago-onderzoek	70.000
102	OJA dag 2019	M8001006	Bijdrage gemeenten	5.959
108	Multifunctionele omg MFA Lierderholthuis	M8560150	Bijdrage provincie	68.000
110	Bijdrage KRW energieaanpak	M8704081	Klimaatbeleid	17.273
127	Stadsarrangement 2019-2021	M8310109	Bijdrage provincie	170.000
128	Krediet beschermd wonen	M8671102	Reserve beschermd wonen	222.000
132	Verv. toplagen kunstgrasvelden	M7557181	Kpl. M.i.v. begroting 2020	360.000
136	Externe ondersteuning onderwijshuisvesting	M8454410	Onderwijsgebouwen en vacaturegelden	30.000
138	Tijdelijk beachveld Tijenraan	M8535401	Eenmalige middelen	20.000
141	Techniek Salland Next Level	M8802030	Kracht van Salland	16.667
nbn	Reconstructie Zwarteweg	M7210033	Kapitaallasten t.l.v. stelpost	250.000
Totaal				1.229.899

Stand onvoorzien 2019; structureel en eenmalig

Bedragen in €

Nr	Omschrijving	Mutatie	Stand
Onvoorzien; structurele middelen			
P	Primitieve begroting 2019	50.000	
	Geen mutaties in 2019		
Resteert d.d. 17 juni 2019			50.000
Onvoorzien; eenmalige middelen			
P	Primitieve begroting 2019	50.000	
138	Tijdelijk beachveld Tijenraan	-20.000	
Resteert d.d. 17 juni 2019			30.000

Reserve	Gekoppelde reserve afschrijvingslasten kunstgras sportterreinen			
Nummer	517			
Portefeuillehouder:	Wethouder D. Melenhorst			
Budgethouder:	Domeinmanager J. de Kruijff			
Soort:	Bestemmingsreserve			
Doelstelling:	Deze gekoppelde reserve afschrijvingslasten is bestemd voor het mitigeren van de jaarlijkse extra afschrijvingslasten voortkomend uit de meerkosten aanbesteding kunstgras 2019. Dit betreft de aanleg van kunstgrasvelden voor SV Raalte, Rohda Raalte en SMHC. De meerkosten worden deels afgedekt met € 100.000 die al in de gekoppelde reserve afschrijvingslasten waterveld hockey zitten, het restant van € 115.000 wordt uit de bestemmingsreserve renovatie sportvelden.			
Ontstaan:	2019			
Duur van de reserve:	Hockey bovenlaag 12 jaar Hockey onderlaag 24 jaar Voetbal bovenlaag 10 jaar			
Bodem / plafond:	0			
Financiën:	2019	2020	2021	2022
Stand per 01-01	100.000	215.000	200.314	185.628
Rentetoevoeging	0	0	0	0
Vermeerderingen	115.000	0	0	0
Verminderingen		14.686	14.686	14.686
Stand per 31-12	215.000	200.314	185.628	170.942
Rentetoevoeging:	Er wordt aan deze reserve geen rente toegevoegd.			
Vermeerderingen:	Bij de vorming van deze gekoppelde reserve afschrijvingslasten wordt de reserve éénmalig gevoed met € 100.000 (uit de gekoppelde reserve afschrijvingslasten waterveld hockey) en € 115.000 (uit de bestemmingsreserve renovatie sportvelden).			
Verminderingen:	Jaarlijks wordt ten gunste van de exploitatie een bedrag gelijk aan de extra afschrijvingslasten onttrokken zodat per saldo het effect op de exploitatie nihil is.			
Onderhoudsplan en/of claims:	Deze reserve is onlosmakelijk verbonden met de investering op de balans op de post materiële vaste activa en in de staat C van investeringen.			
Advies:	Instellen van deze bestemmingsreserve om conform de BBV-richtlijnen van materiële vaste activa december 2017 te handelen. Daarnaast de Gekoppelde reserve afschrijvingslasten waterveld hockey op te heffen.			

